

Broj 132 godina XIV maj/svibanj 2014.

GLASNIK

ISSN 1840-0310

Održana sjednica Inicijativnog odbora UMEI

MNOGOBROJNI PROBLEMI GUŠE BH METALNU I ELEKTRO INDUSTRIJU

ZAVRŠEN PETI SARAJEVO BUSINESS FORUM

ISSN 1840-0310

9 771840 031004

U organizaciji UCOUNO o strateškoj ulozi nadzornih odbora

Udruženje certificiranih lica za obavljanje funkcija u nadzornim odborima i upravama privrednih društava sa učešćem državnog kapitala (UCOUNO) organiziralo seminar o temi „Uloga NO u strateškom vodstvu privrednih društava“

Kako bi svojim članovima pružilo mogućnost za kontinuirano usavršavanje, Udruženje certificiranih lica za obavljanje funkcija u nadzornim odborima i upravama privrednih društava sa učešćem državnog kapitala organiziralo je seminar o temi „**Uloga nadzornih odbora u strateškom vodstvu privrednih društava (sa i bez učešća državnog kapitala)**“. Seminar je održan 17. 4. 2014. godine, a realiziran je u saradnji sa International Finance Corporation (IFC), članicom grupacije Svjetske banke koja podstiče privatni sektor u zemljama u razvoju i preduzećima pruža podršku investicijskim i savjetodavnim uslugama.

Cilj ovog seminara bio je da se ukaže na centralnu ulogu NO u strateškom upravljanju kompanijom, bilo da se radi o državnoj ili privatnoj firmi. Učesnici seminara imali su priliku da čuju izlaganja predstavnika akademske zajednice, finansijskih institucija i privrede. Predavanja su bila fokusirana na NO kao organu korporativnog upravljanja, njegovim različitim zadacima u vođenju kompanije i alatima koji njegovim članovima stoje na raspolaganju u donošenju i realizaciji strategije preduzeća. Posebno predavanje bilo je posvećeno upravljanju rizicima i ulozi koju nadzorni odbor ima u tom procesu.

Kao predavači na ovom seminaru anagazirani su **Merima Zupčević-Buzadžić**, projekt menadžer za korporativno upravljanje u IFC uredu u BiH, **Aida Bučo**, direktorica SEE Business Solutions Sarajevo, **Sanela Pašić**, članica Uprave Raiffeisen bank d.d. BiH, kao i prof. dr. **Aziz Šunje**, profesor Ekonomskog fakulteta Univerziteta u

Sarajevu.

Učesnici seminara su također diskutovali o aktuelnom stanju u preduzećima sa državnim kapitalom i iznijeli svoje prijedloge za njegovo unapređenje. Bilo je riječi o važećem Pravilniku o upravljanju dioničkim društvima i potrebi da se uskladi sa Zakonom o privrednim društvima. Učesnici koji dolaze iz privrednih društava sa učešćem državnog kapitala ispod 50 posto govorili su o posebnim izazovima sa kojim se susreću, te naglasili da je neophodno da svi članovi uprava i NO u preduzećima sa državnim kapitalom posjeduju odgovarajuća znanja i kvalifikacije, bez obzira da li predstavljaju državni kapital ili ne. Predloženo je da seminari i okrugli stolovi Udruženja posluže kao forum u kojem će članovi jedni drugima predstaviti svoja iskustva u korporativnom upravljanju (kako

pozitivna, tako negativna), da bi se prenijele dobre prakse i učilo na greškama iz prošlosti. Od Udruženja je traženo da nastavi, ali i učestalije organizira edukacije, te da bude što aktivnije na području korporativnog upravljanja, posebno kada su u pitanju propisi iz ove oblasti.

Udruženje certificiranih lica za obavljanje funkcija u NO i upravama osnovano je 2012. godine u sklopu Privredne/Gospodarske komore FBiH i trenutno broji više od 200 članova. Do kraja ove godine, Udruženje namjerava organizirati nekoliko okruglih stolova i seminara iz oblasti korporativnog upravljanja, kako bi svojim članovima pružilo priliku za dalje usavršavanje, razmjenu iskustava i zajedničko djelovanje ka unapređenju korporativnog upravljanja u FBiH.

Aida Kalajdžisalihović, dipl. oec. (k.aida@kfbih.com)

Otvorena vrata oporavku

IMPRESUM

GLASNIK

GLASNIK
Privredne/Gospodarske komore
Federacije Bosne i Hercegovine
Godina XIV
maj/svibanj 2014.
Adresa: Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine
- za Glasnik -
Branislava Đurđeva 10/IV
71000 Sarajevo
Kontakt: info@kfbih.com
Telefoni: 033/566 300, 217 782
Faks: 033/217 783
www.kfbih.com
Priprema:
Poslovni glasnik d.o.o. Sarajevo
Marka Marulića 2, 71000 Sarajevo
033 710 340
poslovniglasniksarajevo@bih.net.ba

Sve više pozitivnih vijesti vezanih za privredna dešavanja u Federaciji BiH pokazuju da se uprkos svim teškoćama polako kreće naprijed.

Slika toga je i izbor vijesti u ovom broju.

Tačno je da problemi vezani za zakonsku regulativu u oblasti šumarstva još uvijek nisu riješeni, kao i da su poticaji poljoprivredi, proizvodnji mlijeka...u zakašnjenju, ali susreti sa poslovnim ljudima u regionu, učestvovanje na sajmovima, posjete ino privrednika nama su značajne perspektive.

Očekuje se da će poticaj ekonomskim i privrednim dešavanjima biti i 5. internacionalna investicijska konferencija – Business Forum 2014., koji je održan u maju u Sarajevu i koji je okupio rekordan broj učesnika – preko 600 ove godine.

Naravno, stabilan i perspektivan ambijent uz sve napore koji se ulažu bit će razlog više da se novac investira u BiH, odnosno FBiH, a to znači, između ostalog, smanjiti namete na privredu, olakšati poslovanje povoljnim zakonima i propisima, pojednostaviti procedure registracije. Konkretni projekti, koji su ove godine prezentirani na Forumu, obuhvataju oblast turizma, male privrede, energetike i ekologije i predviđa se čak milion novih radnih mjesta njihovom realizacijom. Sve to su zadaci na čijem ostvarivanju i Komora stalno radi i u dobrim odnosima sa poslodavcima i vladinim institucijama pravi male pomake.

Održana sjednica Inicijativnog odbora UMEI

Mnogobrojni problemi guše bh. metalnu i elektro industriju

Inicijativni odbor Udruženja metalne i elektro industrije (UMEI) pri Privrednoj/Gospodarskoj komori FBiH održao je 15. aprila sjednicu Odbora u prostorijama Komore.

Prije početka rasprave o tematskim pitanjima Inicijativni odbor je imenovao za predsjedavajućeg gosp. Kasima Kotorića i zamjenika predsjedavajućeg i Hajrudina Pezu, koji će ove funkcije obavljati do održavanje Skupštine Udruženja.

Posebnu pažnju članovi Odbora posvetili su diskusiji o aktuelnim problemima sa kojima se susreće ova grana industrije. Predsjednik Kotorić je sažimajući rečeno istakao da je krajnje vrijeme da se pokrenu inicijative koje će se ozbiljno pozabaviti problemima metalne i elektro industrije jer situacija u kojoj se trenutno nalazi ovaj sektor je zabrinjavajuća.

Istaknut je niz zajedničkih problema među kojima su zakonska rješenja,

solventnost domaćih kompanija, velika fiskalna i parafiskalna opterećenja, kao i neuravnoteženo domaće tržište. Također, istaknuto je da zbog daljnjeg opstanka bh. kompanija treba uticati na formiranje i donošenje zakona, posebno novog zakona o stečaju i zakona o radu.

Naime, predstavnici metalne i elektro industrije mišljenja su da bi zakon o stečaju trebao implicirati napredak i oporavak kompanija, ali trenutna zakonska procedura je komplikovana i ne daje željene rezultate. Osim toga, kao jednu od mogućnosti oporavka ovog sektora članovi Odbora predložili su uravnotežavanje bh. tržišta, te ukрупnjavanje kapitala bh. kompanija koje bi na taj način postale solventne i sa-

mim tim i konkurentnije, kako na domaćem, tako i na inostranom tržištu.

S druge strane, u ovoj grani industrije BiH ima uspješne kompanije koje svojim proizvodima osvajaju međunarodno tržište, ali nažalost država ne da im ne olakšava, nego ih složenom birokratijom koči i usporava. Takve kompanije su Pre-tis i Igman, čiji predstavnici ističu da preko 90% svojih proizvoda plasiraju na međunarodnim tržištima, ali da se susreću sa velikim problemima dobijanja dozvola za uvoz i izvoz oružja i vojne opreme. Ističu da međunarodnim kompanijama pariraju jednakim kvalitetom ali sa nižim cijenama i smatraju to komparativnom prednošću naših kompanija, ali nažalost klijente gube zbog rokova koje ne mogu ispo-

štovati jer na dozvole čekaju i do devedest dana.

I predstavnik Energoinvesta kazao je kako je zabrinjavajuće teška situacija, posebno na domaćem tržištu na kojem vlada međunarodni lobi. Tako Energoinvest, kao najveća bh. kompanija u oblasti inženjeringa i projektovanja poslovne aranžmane ugovara uglavnom na inostranom tržištu, dok su bh. tržište preuzele strane kompanije i to uglavnom iz njemačke.

Predsjednik UMEI, Kasim Kotorić ovu diskusiju zaključio je riječima da je sveukupna situacija izuzetno teška, te da je zadatak ovog Udruženja da iskoristi sve mogućnosti kako bi se stvorio ambijent u kojem će metalna i elektro industrija u našoj zemlji krenuti u svjetliju budućnost.

Članovi Inicijativnog odbora usvojili su i prijedlog Programskih aktivnosti UMEI za 2014. godinu, te dnevni red za Skupštinu Udruženja metalne i elektro industrije. Skupština UMEI održat će se tokom mjeseca juna 2014. godine u prostorijama Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH.

Na kraju sekretar Udruženja Almin Mališević upoznao je prisutne sa predstojećom petom međunarodnom investicijskom konferencijom „Sarajevo Business Forum 2014“ podijelivši im pozive za učesće, kao i prijavu projekata za isti.

Medžida Č. Kulanić

Posjete

Predsjednik trgovačke komore Eskişehir u P/GKFBiH

Delegacija Trgovačke komore Eskişehir iz Turske predvođena Metinom Gulerom, predsjednikom, posjetila je Privrednu/Gospodarsku komoru Federacije BiH.

Na sastanku je razgovarano o mogućnostima buduće saradnje između privrednika iz oblasti Eskişehir sa bo-

sanskohercegovačkim privrednicima.

Predsjednik P/GKFBiH Avdo Rapa sa saradnicima ukazujući gostoprimstvo kolegama iz Turske iskoristio je priliku da goste upozna sa radom i aktivnostima komorskog sistema FBiH.

Predsjednik Guler se zahvalio na prijemu te još jednom istakao značaj BiH za turske privrednike, naglašavajući tradicionalno dobre prijateljske odnose između dvije zemlje.

Gosti su upoznati sa potencijalima kojima raspolaže BiH, a koji su zbog nedostatka investicija u velikoj mjeri neiskorišteni. Fokus je stavljen na strateški razvojnih industrijskih grana poput metalne, drvne, tekstilne, prehrambene, kao i na energetske sektor, saobraćajne infrastrukture i turizma. Dogovoreno je da se u što kraćem roku intenzivira poslovna saradnja između komora, razmjena informacija o potencijalnim projektima i dobrim poslovnim prilikama s ciljem organizovanja posjeta privrednika dviju država radi implementacije.

*Emir Pašić dipl.ecc
e.pasic@kfbih.com*

Završen peti Sarajevo Business Forum

Prezentacijom potencijala regije u poljoprivredi, energetici, infrastrukturi i turizmu, te potpisivanjem nekoliko ugovora, završen je peti Sarajevo Business Forum.

Otvarajući Petu međunarodnu investicijsku konferenciju Sarajevo Business Forum (SBF), prisutnima se obratio Bakir Izetbegović, predsjedavajući Predsjedništva BiH.

Posebno je istakao zajedničko predstavljanje regije Jugoistočne Evrope na SBF-u i to posredstvom Strategije razvoja Jugoistočne Evrope u kojoj je postavljen cilj da se do 2020. godine u ovoj regiji zaposli milion osoba.

Bosna i Hercegovina postaje sve značajnije mjesto za investitore. Nama u BiH je cilj da

15 milijardi eura

Drugi dan SBF-a počeo je panelom o regionalnim potencijalima u energetici. Govoreći na ovom panelu Erdal Trhulj, ministar energetike, rudarstva i industrije FBiH, kazao je kako je dosad u FBiH govoreno uglavnom o električnoj energiji, a sad smo u prilici da govorimo o istraživanju nafte, ali i o gasu.

Regionalni direktor NIS Gaspromnjefta Branko Radujko naveo je da bi region u narednih sedam do 10 godina mogao privući oko 15 milijardi eura u energetske projekte.

Potrebno je olakšati proce-

u narednih osam godina zaposlimo 100.000 osoba. Siguran sam da ćemo u tome uspjeti. Uvjeren sam da možemo privući veliki broj investitora, rekao je Izetbegović.

Neposredno poslije otvaranja Foruma, uslijedio je prvi Panel "Regional Strategic Outlook" (Regionalni strategijski izgledi) na kojem su učestvovali Filip Vujanović, predsjednik Crne Gore, Danilo Türk, bivši predsjednik Slovenije, Ahmet Davutoğlu, ministar vanjskih poslova Turske, Khalid Bin Mohammed Al Attiyah, ministar vanjskih poslova Katar, te Zlatko Lagumdžija, ministar vanjskih poslova BiH.

dure i raditi zajedno, jer kao male zemlje moramo zajednički nastupati da bismo privukli investicije, rekao je Radujko.

Tokom panela o infrastrukturi istaknuto je da je dobra i kvalitetna cestovna infrastruktura među osnovnim pretpostavkama za uspješan razvoj bilo koje ekonomije, a BiH je, kao što je poznato, na kraju liste po izgrađenim modernim cestama sa svega 68 kilometara autoputa, a evropski prosjek je 860 kilometara. Slična situacija je u Crnoj Gori, Albaniji, Kosovu i Makedoniji.

Što se tiče poljoprivrede, BiH i region posjeduju strateške prednosti kao što su klima, voda, plodno zemljište, jef-

tina i kvalificirana radna snaga te niske porezne stope.

Primjer Turske

Mi smo svjesni poljoprivrednih potencijala Balkana i nema potrebe za njihovim predstavljanjem, već za brandingom i marketingom, rekao je Saif al-Sowaidi, potpredsjednik katarske kompanije Al Meera Consumer Good, i naveo Tursku kao primjer koji BiH treba slijediti jer je ta zemlja prvo organizirala seminare, forume, ulagala u branding i marketing i tako osvajala globalno tržište.

Panelom o turizmu okončan 5. Sarajevo Business Forum

Ispred International Investment Bank Bahrain, Aabed Al-Zeera kazao je kako je u posljednje vrijeme zabilježen porast arapskih turista u BiH. On je kazao da je glavna prepreka i ono što odbija arapske turiste od BiH sam dolazak u Sarajevo. Rekao je da turisti iz pomenutog dijela svijeta bivaju rezignirani kada saznaju da moraju potrošiti šest ili više sati presjedajući kako bi stigli do Sarajeva.

Ispred Vijeća za regionalnu saradnju (RCC), Dragana Đurica predstavila je regionalne potencijle u turizmu.

Ispred Ministarstva održivog razvoja i turizma Crne Gore, Marko Čanović predstavio je trenutnu situaciju crnogorskog turizma. Također je govorio o investicijama te onome što je njegova zemlja uradila kako bi privukla ulagače.

Ispred P/GKFBiH Avdo

Rapa, predsjednik, prisutnima je predstavio aktuelnu situaciju turizma te potencijale koje BiH ima u ovoj grani privrede.

Generalni direktor Turkish Airlinesa za BiH Ahmed Salih Kansu kazao je kako je BiH veoma interesantna turistička destinacija, no da glavni problem predstavljaju nedovoljna promocija turističkih destinacija i problem sa vizama koje turisti imaju u slučajevima kada žele putovati u BiH. On je kazao kako je nužno da bh. vlasti ozbiljno porade na tome kako bi riješili ove probleme.

Zatvarajući dvodnevnu konferenciju, ministar Trhulj je rekao da BiH postaje, kako neki kažu, „El Dorado“ za investitore i dodao da se po pitanju zakonskih legislativa čini sve kako bi investiranje u BiH bilo olakšano.

Direktor BBI banke Amer Bukvić naglasio je da je cilj Sarajevo Business Foruma stvaranje platforme za sastajanje i saradnju regionalnih lidera.

Forumom želimo promijeniti imidž cijele regije i prikazati je kao povoljnu za investiranje. Ministar vanjskih poslova Turske Ahmet Davutoğlu govorio je da je državama potrebna vizija. Mi želimo izgraditi viziju saradnje i ako uspijemo promijeniti mentalitet ljudi da više saraduju, daleko ćemo dogurati, izjavio je Bukvić.

Konferencija je bila regionalnog karaktera, a osim privrednika iz BiH, učestvovali su poslovni ljudi iz Albanije, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije koji su imali priliku da prezentiraju svoje projekte investitorima i predstavnicima investicionih fondova iz bogatih zemalja Zaljjeva.

Potencijalnim investitorima tokom dva dana prezentiran je veliki broj projekata, a koliko njih će pronaći investitore, vidjet ćemo u narednom periodu.

info@kfbih.com

Dan planete Zemlje 2014

Zeleni gradovi

Međunarodni Dan planete Zemlje 22. aprila, svake godine na svim kontinentima obilježava više od milijardu ljudi

Bez obzira radilo se o pojedincima, organizacijama, udruženjima ili državnim institucijama, svi oni na neki način odaju priznanje ovoj našoj planeti koju nazivamo domom i pokreću akcije s ciljem zaštite Zemlje.

Svrha obilježavanja jeste da se upozori na opasnost koja prijeti životu na Zemlji usljed naglog razvoja industrije i porasta potrebe za energijom, što je dovelo do ispuštanja velikih količina otrovnih supstanci u atmosferu i povećanog iskorištavanja fosilnog goriva, a posredno uticalo i na globalno zagrijavanje i klimatske promjene.

Te promjene danas su očitije nego ikad prije, a naučnici potvrđuju da ih je upravo čovjek svojim uticajem na okoliš podstaknuo. Sve se više govori o nedostatku pitke vode, topljenju polarnih kapa, nestajanju mnogih životinja.

Mnogi smatraju da je moderni pokret za očuvanje okoliša nastao upravo na ovaj dan 1970. godine, kad je održan protest 20 miliona Amerikanaca koji su izašli na ulice i parkove kako bi dali svoj glas za zdravlje, održivi razvoj i čišći okoliš. Svi oni koji su se tada borili protiv naftnih mrlja, tvornica i elektrana koje zagađuju okoliš, pesticida i otrova, koji su se borili za zaštitu okoliša i divljih životinja, shvatili su da dijele zajedničke interese.

„Lice klimatskih pro-

mjena“ bila je tema Dana planete Zemlje 2013. godine. Na službenim stranicama organizacije www.earthday.org mnogi su poslali svoje fotografije i pokazali na koji način doživljavaju i vide klimatske promjene u svom životu ili okolišu.

Tema ovogodišnjeg Dana planeta Zemlje je “**Zeleni gradovi**”. Zašto? Danas više od polovine svjetske populacije živi u gradovima i ta brojka se povećava. Kako populacija raste, posljedice klimatskih promjena sve

su gore. Stoga se naglašava da je sada najbolji i krajnji trenutak da se investira u energetska efikasnost i obnovljivu energiju, dograđuju gradovi i mjesta i zapravo počne zaista rješavati klimatska kriza. Tokom sljedeće dvije godine s fokusom na Dan planeta Zemlje 2014., kampanja Zeleni gradovi (Green Cities) ima za cilj globalizirati ovo pitanje nizom manifestacija u želji da ljude podsjeti u kakvom se stanju nalazi priroda naše planete.

Dan planete Zemlje obilježava se i u Bosni i Hercegovini nizom akcija koje su usmjerene na upoznavanje građana s problemima s kojima se suočavaju ekosistemi i zagađene urbane zone. Isto tako, građanima se prezentiraju načini kako se može poboljšati stanje životne sredine racionalnijim korištenjem vode, štednjom energije, reciklažom otpada i sličnim jednostavnim korigovanjem naših navika.

Lejla Sadiković
l.sadikovic@kfbih.com

Druga faza automatizacije

Donacija Republike Slovenije Rudniku Kakanj

Rudnik mrkog uglja Kakanj i Centar za međunarodnu saradnju i razvoj Republike Slovenije u Privrednoj/Gospodarskoj komori Federacije BiH sklopili su Ugovor o donaciji, kojom će se omogućiti realizacija druge faze projekta: „Modernizacija eksploatacije mineralnih resursa – automatizacija tehnološkog procesa i uvođenja sistema daljinskog nadzora u jami Haljinići“.

Za Rudnik Kakanj, Ugovor je potpisao Mirsad Jašarspahić, direktor, a u ime donatora Gašpar Jež, direktor Centra za međunarodnu saradnju i razvoj R Slovenije.

Ukupna vrijednost ulaganja u ovu fazu automatizacije je 472.035 KM, od čega 30 posto obezbjeđuje donator CMSR, a 70 posto je vlastito učešće Rudnika Kakanj.

Druga faza automatizacije u jami Haljinići podrazumijeva dogradnju sistema daljinskog praćenja parametara glavnog vodosabirnika i pumpnog postrojenja sa sistemom daljinskog automatskog upravljanja glavnom i rezervnom pumpom. Pored toga, doći će i do proširenja sistema video nadzora instaliranjem još četiri kamere duž transportnih jamskih prostorija sve do donje komore širokog čela.

Direktor CMRS-a Gašpar Jež tokom potpisivanja ugovora je istakao da je kakanjski Rudnik njihov najbolji partner:

Ovim smo ušli u treći projekat saradnje između R. Slovenije i Rudnika Kakanj. Potpisali smo donatorski ugovor, čime Slovenija Rudniku Kakanj donira 30 procenata ukupne investicije u sistem automatizacije. Slovenija na ovaj način podupire uvođenje modernih tehnologija. Moram priznati da je Rudnik Kakanj naš najbolji partner, ovo je već treći projekat kojeg podržavamo donatorskim sredstvima. Po pravilu mi uvijek novu saradnju ostvarujemo sa nekom drugom općinom ili institucijom, ali sa Rudnikom je izvanredna saradnja jer imaju nove ideje, tako da smo sada u trećem projektu. Vjerujem da će uslijediti i novi.

Nakon što je ovaj Ugovor potisan, Mirsad Jašarspahić, direktor Rudnika Kakanj, je rekao:

Mi od 2009. godine uspješno saradujemo sa CMSR

Slovenije. Ovo je treća donacija Centra u automatizaciju našeg rudnika. Prijatelji iz Slovenije prvi puta su, prije pet godina, učestvovali u finasiranju nabavke opreme i instaliranja automatske metanometrijske centrale, a značajno su u 2011. godini podržali prvu fazu automatizacije transporta i odvodnjavanja.

Isporučilac opreme je, već punih pet godina, poslovnošću i kvalitetom dokazani partner kakanjskog Rudnika, slovenačka firma TEVEL - Teve Varnost Elektronika d.o.o. Kisovec. Radove na instaliranju opreme zajedno sa stručnjacima TEVEL-a izvodit će zaposlenici Rudnika, čime se postiže brža i bolja obučenost vlastitog kadra za rad, održavanje i upravljanje sistemom automatizacije. Direktor TEVEL-a, Živko Iztok, ovom prilikom je rekao:

Sa prvim projektom u Rudniku Kakanj počeli smo prije četiri-pet godina, zahvaljujući idejama tehničkog tima iz Rudnika. To je bila potpuno automatizovana gas stanica, sa najviše ugrađenih mjernih instrumenata, u tom periodu, na teritoriju BiH. Ljudi sa kojima saradujemo u Kakanju su dosta stručni. Naišli smo na takve kadrove i u drugim kompanijama, međutim nisu pokazali interesovanje za usvajanje novih tehnologija kao u Rudniku Kakanj.

Vrijednost izgradnje dijela sistema za automatizaciju i daljinski nadzor u prvoj fazi iznosila je 776.808 KM. Vrijednost druge faze je 472.035 KM, što znači da je u automatizaciju tehnološkog procesa i uvođenja sistema daljinskog nadzora u jami Haljinići, kakanjskog Rudnika, do sada, uz pomoć Centra za međunarodni razvoj i saradnju R. Slovenije, investirano 1.248.843 KM. ○

Mostar

Međunarodni sajam gospodarstva

U okviru Međunarodnog sajma gospodarstva Mostar, održana je ceremonija dodjele BH biznis nagrade "Gazela 2013" kojom je ozvaničen početak projekta "Uspješne slike bh. poduzetništva - BH biznis nagrada Gazela 2013".

Gazela" biznis nagradu provode mediji u regionu i Evropi i dodjeljuje se u 14 država, a u BiH dodjelu nagrada, treći put, organizuje Kameleon M&M Group uz pomoć partnera: Vanjskotrgovinske/Spoljnotrgovinske komore BiH, Privredne/Gospodarske komore FBiH, Ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta Federacije BiH, Mostarskog sajma gospodarstva i Agencije za razvoj malih i srednjih preduzeća Republike Srpske.

Ova nagrada, kako je pojasnio Zlatko Berbić, direktor Kameleon M&M Group, bazira se na metodologiji koja podrazumijeva kontinuiran rast u proteklih pet godina, trogodišnji kontinuitet rasta od deset posto i konstantna nova zapošljavanja bez otpuštanja radnika, što čini 60 posto nagrade.

Preostalih 40 posto podrazumijeva anketiranje nominovanih, od kojih se traže odgovori na niz pitanja, između ostalog, šta znači njihov rad u lokalnoj zajednici, na koji način i koliko ulažu u zaposlene i ekološke modele njihovog razvoja, a jedan dio nagrade odnosi se na izvozne rezultate.

Cilj je pokazati da BiH ima i onu drugu, uspješnu priču u kojoj kompanije djeluju u kontinuitetu i u tri godine imaju 10 posto rasta. Firme Gazele su birane i prema tome jesu li društveno odgovorne, izvezno orijentirane i okrenute zelenim tehnologijama. Nagrada se dodjeljuje isključivo prema podacima APIF-a, iz završnih računa od 2008. do 2012. godine, a samu metodologiju i konačno žiriranje su obavili najeminentniji stručnjaci iz ekonomskog i poslovnog svijeta BiH. U FBiH se dodjeljuje treći put, a u RS drugi, dodao je Berbić.

Tako je dodijeljeno 20 nagrada za područje FBiH i deset za RS, a proglašen je i po jedan najbolji poduzetnik na entitetskim nivoima. Također, proglašeni su i najbolji načelnici općina po mišljenju poduzetnika, kao i najuspješnija poduzetnica.

Inače, metodologija izbora zasnovana je na pouzdanim, zvaničnim podacima sadržanim u finansijskih izvještaji-

ma malih i srednjih preduzeća uz korištenje precizno definisane, transparentne metodologije.

U Prvu fazu izbora ulaze sva preduzeća registrovana u RS i FBiH. U ovoj fazi preduzeća se selektuju po dva kriterija u pet godina poslovanja u već pomenutom priodu:

- indeksu Davida Bircha, i
- ciljnoj stopi rasta (od 10% u tri uzastopne godine),

U Drugoj fazi od prethodno selektovanih preduzeća metodom anketiranja po kriterijima društvene odgovornosti vrši se izbor firmi u kategoriji malih i srednjih (u svakom od 10 kantona/ županija i pet područnih privrednih regija), vrši se izbor finalista.

Kao kriteriji društvene odgovornosti koriste se parametri:

- društvena odgovornost prema sopstvenim uposlenicima i zajednici u kojoj firma posluje
- obim izvoza
- ulaganje u nove tehnologije

Pri selektovanju Drugoj fazi ekonomski kriteriji ponderišu se sa 60% a kriteriji društvene odgovornosti sa 40%.

Od Treće faze izbor se prepušta žiriju koji samostalno donosi finalnu odluku pri čemu raspolaže i podacima o rejtingu kandidovanih preduzeća.

Članovi žirija BH Biznis nagrade 2013 su:

- Akademik Boris Tihi, profesor emeritus, Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu;
- Avdo Rapa, dipl.iur., Privredna/Gospodarska komora FBiH;
- Doc.dr.sc. Bruno Bojić, Vanjskotrgovinska/Spoljnotrgovinska komora BiH;
- Mr.sc. Dubravka Bošnjak, Razvojna banka FBiH;
- Slobodan Marković, dipl.ing.arh., Republička agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća;
- Nataša Tešanović, Alternativna televizija;
- Doc.dr. Željko Rička, Ekonomski fakultet Univerzitet Zenica i Revicon d.o.o. Sarajevo;

- Prof.dr. Bahrija Umihanić, Ekonomski fakultet Univerziteta u Tuzli;
- prof.dr. Zoran Kalinić, Nezavisni univerzitet Banja Luka;
- Majda Mujanović, dipl.ecc., Centar za razvoj poduzetništva, Tuzla;
- Igor Golijanin, dipl.ing., šef kabineta gradonačelnika Istočnog Sarajeva;
- Petar Čorluka, Violeta d.o.o.;
- Senad Džambić, Bingo d.o.o.;
- Zlatko Berbić, dipl.ing.arh., Kameleon M&M Group;

Dobitnici nagrada

Male Gazele RS i FBiH

U kategoriji malih kompanija razmatrana su preduzeća koja imaju od 10 do 49 uposlenih, sa ukupnim prihodom i ukupnom aktivom od četiri miliona KM do 19.999.999 KM.

Broj malih firmi koje su ušle u finalni izbor nakon ekonomske segmentacije tržišta od 2008. do 2012. godine je 690, FBiH 453 i RS 237.

Pobjednik iz područne privredne regije Banja Luka je firma Sistem ecologica d.o.o Srbac

Pobjednik iz područne privredne regije Bijeljina je firma MG Bast d.o.o Ugljevik

Pobjednik iz područne privredne regije Doboj je firma Eko-bosanka Posavina d.o.o Derventa

Pobjednik iz područne privredne regije Istočno Sarajevo je firma B&B Vučko d.o.o Pale

Pobjednik iz područne privredne regije Trebinje je firma Mljekara Pađeni d.o.o Bileća

Pobjednik iz Hercegovačko-neretvanske županije-kantona je firma Zikteknik Bosnia d.o.o. Mostar

Pobjednik iz Posavske županije-kantona je firma HA trans d.o.o. Odžak

Pobjednik iz Bosansko-podrinjskog kantona-županije je firma Inženjering d.o.o. Goražde

Pobjednik iz Srednjobosanskog kantona-županije je firma Saraj Commerce d.o.o. Gornji Vakuf

Pobjednik iz Kantona-županije Sarajevo je firma Bi-hateam d.o.o. Sarajevo

Pobjednik iz Unsko-sanskog kantona-županije je firma Bosancar d.o.o

Pobjednik iz Zapadno-bosanske županije-kantona je firma IGM gradnja d.o.o. Glamoč

Pobjednik iz Zapadnohercegovačke županije-kantona je firma Chemo Commerce d.o.o. Široki Brijeg

Pobjednik iz Tuzlanskog kantona-županije je firma Lafat komerc d.o.o. Kalesija

Pobjednik iz Zeničko-dobojskog kantona-županije je firma Medena Commerce d.o.o. Tešanj

Srednje Gazele RS i FBiH

U kategoriji srednjih kompanija razmatrana su preduzeća koja imaju od 50 do 249 uposlenih, sa ukupnim prihodom od 20 miliona KM do 94.999.999 KM i ukupnom aktivom od 20 miliona KM do 85.999.999 KM. Broj srednjih firmi koje su ušle u finalni izbor nakon ekonomske segmentacije tržišta od 2008. do 2012. godine je 184, (FBiH 129 i RS 55)

Pobjednik iz područne privredne regije Banja Luka je firma Nova Dipo d.o.o Gradiška

Pobjednik iz područne privredne regije Bijeljina je

firma Sport Vision d.o.o Bijeljina

Pobjednik iz područne privredne regije Doboj je firma Fructa Trade d.o.o Derventa

Pobjednik iz područne privredne regije Istočno Sarajevo je firma Adria d.o.o Višegrad

Pobjednik iz Kantona-županije Sarajevo je firma Akova Impex d.o.o. Sarajevo

Pobjednik iz Bosansko-podrinjskog kantona-županije je firma Bekto precisa d.o.o. Goražde

Pobjednik iz Hercegovačko-neretvanske županije-kantona je firma Katarina d.o.o. Mostar

Pobjednik iz Unsko-sanskog kantona-županije je firma Krupa trust d.o.o. Bosanska Krupa

Pobjednik iz Srednjobosanskog kantona-županije je

firma GS tvornica mašina d.o.o. Travnik

Pobjednik iz Posavske županije-kantona je firma Maxi d.o.o. Orašje

Pobjednik iz Zeničko-dobojskog kantona-županije je firma Prevent FAD d.d. Jelab-Tešanj

Pobjednik iz Zapadnohercegovačke županije-kantona je firma Weltplast d.o.o. Posušje

Pobjednik iz Tuzlanskog kantona-županije je firma Aksemont d.o.o. Srebrenik

Pobjednik iz Zapadno-bosanske županije-kantona je firma BEM d.o.o. Kupres

Specijalne nagrade

Gradonačelnik/načelnik koji podržava poduzetništvo
RS - gradonačelnik grada Banja Luka Slobodan Gavranović

FBiH - načelnik općine Ilidža Senaid Memić

Žena menadžer

RS - Đurđa Čubić, Nova Dipo d.o.o. Gradiška

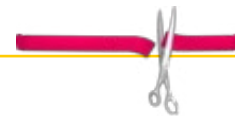
FBiH- Natalija Pehar, izvršni direktor firme Katari-na d.o.o.

TOP Gazele

Žiri je odlučio da je u kategoriji malih kompanija dobitnik BH Biznis nagrade Gazela 2013 u Republici Srpskoj firma B&B Vučko d.o.o. Pale, a u istoj kategoriji u Federaciji BiH firma Lafat komerc d.o.o. Kalesija.

Žiri je odlučio da je u kategoriji srednjih kompanija dobitnik BH Biznis nagrade Gazela 2013 u Republici Srpskoj firma Nova Dipo d.o.o. Gradiška, a u FBiH firma Akova Impex d.o.o. Sarajevo.

(eKapija.ba)

Kvalitet brušen 130 godina

- Smatramo da je od velikog značaja istaknuti Solanin doprinos razvoju domaće privrede, ali i tuzlanske regije. Glavne ulazne sirovine za njene proizvode dolaze upravo iz domaćih firmi, uglavnom u državnom vlasništvu: Rudnika soli „Tuzla“, Termoelektrane, Elektroprivrede iz Sarajeva, kaže direktor Izudin Kapetanović

U ovom broju predstavljamo tuzlansku Solanu, jednu od najstarijih kompanija u BiH. Proizvodnja soli je među najstarijim industrijskim granama u našoj zemlji, a posebno je karakteristična za tuzlansku regiju, pa nije neobično što je upravo na tom području prva tvornica soli. U naselju Simin Han, nadomak Tuzle, davne 1885. godine, izgrađena je prva solana u kojoj se so proizvodila uparavanjem prirodne slane vode u plitkim tavama. Ipak, proizvodnja soli na organizovan industrijski način u Solani baštini tradiciju koja je znatno starija od 1885. godine, a seže od kraja četvrtog stoljeća, što je zabilježeno i u najstarijim istorijskim zapisima o proizvodnji soli na ovom području.

Bez prekida 130 godina

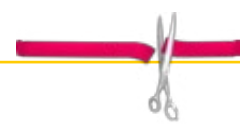
Novi pogone za proizvodnju, tehnologiju vakum uparavanja, koja omogućuje veću proizvodnju i humanije uslove rada, Solana Tuzla izgradila je 1970. godine, što je u to vrijeme predstavljalo najsavremeniji način proizvodnje soli. Pogoni proi-

zvodnje vremenom su dodatno obnavljani, te je 1991. godine ostvarena najveća proizvodnja do tada, ukupno 204.000 tona soli, od čega je polovina plasirana na međunarodna tržišta. Raspad Jugoslavije usporio je Solanu i doveo do gubitka velikog dijela tržišta, pa je poslijeratni poslovni oporavak podrazumijevao, prije svega, bitku za povratak na stara tržišta, te je tek nakon perioda stabilizacije Solana počela ulagati u ponovni razvoj kompanije. Ipak, kako kaže Izudin Kapetanović, direktor Solane, ona već 130 godina proizvodi so i nije ni u najtežim trenucima prekidala proces. Danas, izvozi na tržišta zemalja bivše Jugoslavije, te zemlje EU, među kojima su Bugarska, Rumunija, Austrija, Grčka, Njemačka i Švicarska.

Solana je vlastitim sredstvima finansirala cjelokupnu izgradnju nove tehnologije, a osim toga, izdvajala je i značajne iznose za saniranje posljedica slijeganja terena, kao i za izgradnju drugih fabrika. Također, kompanija u kontinuitetu ulaže u razvoj grada, te podržava brojne društvene

i sportske manifestacije. S obzirom na dugogodišnju tradiciju, mali je broj tuzlanskih porodica čiji makar jedan član nije radio u Solani, a slijedom toga često se kaže da živi sa Tuzlom, a i Tuzla sa Solanom. Trenutno zapošljava 421 radnika, a kadrovska strategija Solane podrazumijeva „zamjenu“ onih koji odlaze u penziju mladim sa visokom stručnom spremom, sa adekvatnim znanjima i vještinama. Također, insistira se na konstantnoj edukaciji kadra u okviru programa cjeloživotnog učenja, te na aktivnom praćenju razvoja kadrova. U Solani je po prestanku ratnih dejstava zadržan postojeći broj zaposlenih, te umjesto da su proglašeni tehnološkim viškom, zbog smanjene i ograničene proizvodnje, preduzete su aktivnosti na pronalaženju novih poslova koje oni, uz dodatnu edukaciju, mogu obavljati.

Jedan od razloga za dobar položaj na tržištu koji danas zauzima je svakako i investiranje u kvalitet svih poslovnih procesa, uvođenjem i implementiranjem standarda ISO 9001:2008, ISO 22000:2005,

stu, a troškovi proizvodnje se smanjuju. Uz to, obnovljeni su pogoni finalizacije i pakovanja, te smo investirali u nabavku novih mašina za proizvodnju i pakovanje.

Nakon perioda stabilizacije, koji je trajao od 2006. do 2011. godine, menadžment Solane posvetio se ulaganju u razvoj i plasiranje novih proizvoda na tržište. Tim povodom, 2011. godine pripremljen je i strateški dokument „Koncept razvoja nove Solane“, u kojem je predstavljena vizija napretka, te izgradnja novog pogona za proizvodnju soli. Osim soli; kuhinjske, stočne, industrijske nejođirane i tabletirane, te soli za puteve, Solana proizvodi „Do-Do“ začina na bazi soli, kao i još deset drugih začinskih proizvoda na bazi „Do-Do“ začina, u ekološkoj, odnosno kartonskoj ambalaži. Među proizvodima Solane su raznovrsne supe, solat – tabletirana so za omekšavanje vode u mašinama za pranje posuđa, destilirana voda, te specijalna, odnosno nitritna so. Direktor smatra da su ovi dodatni proizvodi Solani-

HACCP, KOSHER, kao i standarda HALAL kvalitete. Svi oni su sredstvo pomoću kojeg menadžment upravlja poslovnim procesima, te samim tim doprinosi poboljšanju kvaliteta i zdravstvene ispravnosti proizvoda. Solana također ima lako prepoznatljivi zaštićeni žig u BiH, Srbiji, Crnoj Gori, Kosovu, Makediniji, Sloveniji i Hrvatskoj.

ni objekti, kao i poslovni prostori. U vremenu globalizacije i širenja tržišta, povećanje proizvodnih kapaciteta je šansa da se ostvare postavljeni ciljevi, a posebno ako se ima u vidu da je proizvodnja soli zasnovana na ekonomiji obima. Zbog visokih fiksnih troškova proizvodnje, potrebno je angažovati maksimalne kapacite-

Prodaja raste, troškovi proizvodnje padaju

- Smatramo da je od velikog značaja istaknuti i doprinos razvoju domaće privrede, ali i tuzlanske regije. Glavne ulazne sirovine za Solanine proizvode dolaze upravo iz domaćih firmi, a većina ih je u državnom vlasništvu. Neki od najvažnijih su slana voda, koju uzimamo od Rudnika soli „Tuzla“, zatim tehnološka para iz Termoelektrane, te električna energija, koja se kupuje od Elektroprivrede BiH iz Sarajeva, kaže direktor Kapetanović.

Važna je i činjenica da od jedne tone proizvedene i prodane soli, 80% sredstava Solana vraća državi i domaćim firmama.

- Svojim poslovanjem nastojimo zadovoljiti potrebe, zahtjeve i ukus potrošača, a istovremeno razviti i dobre poslovne odnose sa partnerima, kroz otvorenu i odgovornu komunikaciju, ističe direktor Kapetanović.

Solana raspolaže značajnom površinom, na kojoj je smještena industrijska infrastruktura, proizvod-

te u svrhu postizanja konkurentnosti proizvoda, te se stoga konstantno radi na povećanju kapaciteta proizvodnog pogona, a redovnim remontima smanjuje se utrošak sirovina i energenata, što na kraju smanjuje i cijenu proizvodnje po toni soli.

Direktor Kapetanović kaže:

- Solanini trendovi posljednjih godina su ohrabrujući s obzirom da su i proizvodnja i prodaja u pora-

na prilika s obzirom da donose veći prihod, te u skorije vrijeme planiraju proizvodnju obogatiti novim proizvodima.

- U skorijoj budućnosti planiramo širenje palete proizvoda otopinom za hemodijalizu i farmaceutskom solju, koji bi Solanu plasirali i na farmaceutsko tržište, kaže Kapetanović, te dodaje: - Razvoj treba zasnovati na istraživanju tržišta, po-

trebama kupaca i utvrđenoj dodatnoj koristi za kupce. Budući da je so osnovni začim u ljudskoj prehrani, čini se vrlo smislenim napraviti prodor u industriju začina, linijom Solaninih začina: biber, paprika, origano, razne mješavine za bosanski začim. To se sve može raditi pod brendom „Do-Do“ i na taj način ga razviti kao specifičan i prepoznatljiv naziv.

Izgradnja novog, savremenog pogona za proizvodnju medicinskih rastvora i fizioloških otopina još je jedna velika šansa za Solanu, s obzirom na sirovinску bazu, so, kao i iskustvo u tehnologiji i proizvodnji, te postojanje odlične industrijske infrastrukture. Tako u Solani, uz proizvodnju visokokvalitetne soli u centru proizvodnog programa, razvijaju i nove proizvode na bazi soli, koji će Solanu u skorije vrijeme etablirati kao ključnog partnera na tržištu začina, hemijskih i farmaceutskih proizvoda.

Usklađeni s EU propisima

Solana je primarno izvozno orijentisana i više od 80% proizvedene soli i drugih proizvoda izvozi na tržište zemalja regije i Evropske unije. Učešće u BiH je smanjeno, prije svega, zbog nepostojanja jedinstvenog tržišta, a onda i zbog neusklađenog zakonodavstva, te činjenice da gotovo ne postoji institucionalna zaštita domaćih proizvođača. Stoga je Solana, zbog svoje izvozne orijentacije primorana ići ispred BiH, kada je riječ o zakonodavstvu EU, pogotovo zbog toga što ima generalna zastupništvo svim zemljama bivše Jugoslavije. Tako je skori ulazak susjedne Republike Hrvatske u EU značio nove procedure i za Solanu.

- U toku priprema R Hrvatske za ulazak u EU morali smo, uporedo sa privrednim subjektima iz BiH, i mi uskladiti svoje poslovanje sa EU propisima, kako bismo zadovoljili nove, evropske kriterije i zahtjeve generalnog distributera za Hrvatsku, kaže direktor Solane, te ističe da im to i nije pričinjavalo neke velike probleme s obzirom da je kompanija već ranije ispoštovala sve potrebne standarde zbog izvoza u Republiku Sloveniju i druge zemlje EU.

Uprkos društvenoj, političkoj, pa i ekonomskoj situaciji u kojoj se nalazi bh. privreda, a time i Solana, bilans uspjeha za 2013. godinu, kao i za prethodnih sedam godina pokazuje da se posluje sa dobiti.

Direktor Kapetanović ističe da su za uspjeh na bh. tržištu izuzetno značajni naponi učinjeni u cilju podizanja konkurentnosti:

- Ovakav rezultat postignut je prvenstveno smanjenjem troškova, u smislu da nismo dozvolili da potrošnja bude uzrok rasta troškova poslovanja, a istovremeno smo smanjili potrošnju koja nas opterećuje. Naše strateško opredjeljenje je bio tržišni pristup poslovanju, kao i proširenje tržišta, a sve u cilju što boljeg finansijskog rezultata. Ograničavajući faktor za prodaju soli bila je visoka proizvodna i prodajna cijena, pa smo se s tim morali uhvatiti u koštac, ali uz održavanje kvaliteta soli. Također smo radili i na smanjenju cijene proizvoda, a ujedno i na proširenju plasmana. Mislimo da je ovo dobar i zdrav put i za našu državu, ka-

ko bi svi njeni privredni subjekti bili konkurentniji na svjetskom tržištu.

Velika javna potrošnja i nezdrava konkurencija

Kao i većina privrednika u BiH, i u Solani smatraju da velika javna potrošnja negativno utiče na razvoj i održivosti privrede, te da je treba reorganizovati i smanjiti za dobrobit svih nas. Direktor Kapetanović ističe da svi privrednici dijele istu sudbinu na bh. tržištu i da firme ne treba da se dijele na državne i privatne, već da zajedničkim snagama pronalaze rješenja koja će biti izlaz iz teške situacije.

- Slobodnom tržištu u BiH, ali i šire, u ovom trenutku ne može se prepustiti samoregulacija. Vlada mora biti sposoban i efikasan regulator, u suprotnom platit će se skupa cijena, smatra Kapetanović i ističe da je proizvodnja prehrambenih proizvoda iz domaćih izvora najveći doprinos finansijskoj stabilnosti zemlje, te da su minimalne šanse da ova oblast dođe u veliku finansijsku krizu. On je stava da BiH mora „naučiti“ uvoziti samo ono što je doista neophodno, odnosno ono što domaća proizvodnja ne može stići proizvesti.

- Mišljenja smo da je konkurentnost izvoznog sektora moguće ostvariti kombinacijom mjera fiskalne i monetarne politike, uz poticaj sektora koji mogu supstituirati uvoz. Mjerama aktivne politike onemogućio bi se i rast sive ekonomije, mišljenja je

Kapetanović.

Nezdrava konkurencija

Solana Tuzla, iako značajan izvoznik, nema podršku u podsticajima od federalnih ni od državnih institucija, ali očekuju aktivnije antirecesijske mjere u budućnosti. U poljoprivredi i prehrambenoj industriji leži veliki potencijal, a upravo su ovo grane u kojima BiH najviše uvozi, umjesto da ta sredstva usmjeri na poticaje koji bi osnažili domaću proizvodnju.

Sa druge strane „boli“ što se u našu državu uvoze ogromne količine soli za posipanje puteva. To čine javna preduzeća novcem iz budžeta, po znatno većim cijenama od onih koje ima Solana i uprkos činjenici da tuzlanska kompanija godinama putnu so izvozi širom EU, koja ima strožije propise od BiH. So koja se u BiH uvozi svojim „kvalitetom“ loše utiče na puteve i okoliš, a u krajnjem slučaju ima i lošiju efikasnost topljenja leda od soli koja se proizvodi u Solani. Osim navedenog, na bh. tržištu pojavljuju se i razne vrste kuhinjske soli, od kojih su mnoge uvezene u BiH.

- Solana podržava zdravu konkurenciju, međutim, postoje brojni slučajevi uvoza nejodirane soli za industrijsku upotrebu, koja se nakon uvoza jodira pod upitnim higijenskim uslovima, od strane nestručnih kadrova i bez kontrolne tehnologije postupka, nakon čega joj se namjena mijenja u jestivu. Riječ je o nezakonitoj i nelojalnoj konkurenciji. Na ovaj način ovi „uvoznici“ izbjegavaju plaćanje obaveza prema državi, koje bi se morale

izmiriti pri uvozu jodirane kuhinjske soli, te na ovaj način direktno oštećuju državni budžet. Ovakva so se, na žalost, često neovlašteno pakuje u pogrešno deklarisanu ambalažu, ili još gore, u falsifikovanu ambalažu – što uzrokuje veliku štetu Solani, a obmanjuje potrošače - kaže Kapetanović.

Superbrand od 2008. godine

Ekspertno vijeće „Superbrandsa BiH“ 2008. godine Solani je dodijelilo status superbrandsa, koji je Solana zadržala sve do danas. Iste godine, Solana je postala član asocijacije EU salt, što je od iznimnog značaja za kompaniju jer je misija ove asocijacije predstavljati i zaštita interesa proizvođača soli u Evropi.

Promijeniti ambijent i sistem vrijednosti

Ukoliko kao država želimo podići konkurentnost, trebamo povećati ulaganja u obrazovanje, kako klasično, tako i cjeloživotno, moramo ulagati u nauku, razvoj i inovacije. Također, treba poticati strane investicije koje donose transfer tehnologija i transfer znanja. Investicije trebaju biti okrenute ka sektorima koji izvoze. Treba poticati i razvoj poduzetništva, prije svega razvoj biznisa zasnovanih na znanju. BiH hitno treba promjenu ambijenta i promjenu sistema vrijednosti, mišljenja je Izudin Kapetanović.

Nova Solana

U narednom periodu Solana planira dodatno se učvrstiti kao ključni snabdjevač solju cjelokupnog tržišta

jugoistočne Evrope. Povećanjem efikasnosti poslovanja stvorit će se perspektiva razvoja, zaposlit će se radnici, otvorit će se nove investicije, te modernizovati osnovna proizvodnja, a i pokrenuti nova. Također će se raditi na unapređenju postojećih proizvoda na bazi soli, uz razvoj novih proizvoda sa jasnim marketinškim opredjeljenjem, a pri tome Solana će se etablirati na začinskom, kao i na farmaceutskom tržištu, kao ključni bh. proizvođač infuzionih otopina. Nova Solana treba preći put do kompanije koja konstantno povećava obim obrade osnovnog proizvoda, kreirajući i nove ulaskom u druge grane i tržišta.

- Ovo nije cilj koji se postiže preko noći, ali kvalitetni rezultati najčešće i dolaze nakon mnogih neprospavanih noći, napornog rada i velikih odricanja. Posao i rad su kao maraton – neophodno je bez predaha i prečica trčati od starta do cilja. Zbog toga Solana čini danas ono što neki neće, kako bi postigla ono što drugi ne mogu, ističe na kraju direktor Solane.

Saradnja sa Komorom

Želimo istaći da je naša dugogodišnja saradnja sa Privrednom/Gospodarskom komorom FBiH, te Kantonalnom privrednom komorom TK kao dijelom komorskog sistema, na zavidnom nivou. Mnogi projekti, zajednički nastupi na sajmovima kako u zemlji tako i van njenih granica upravo potvrđuju ovu činjenicu. Naravno, na samom početku saradnje to nije bilo na ovom nivou, s obzirom da smo kompanija koja sebi postavlja visoke stratejske ciljeve, ali zajedničkim permanentnim zalaganjima smo uspjeli da unaprijedimo našu saradnju i to na obostrani interes. Iskristili bismo ovu priliku da sugerišemo i ostalim, naročito manjim, privrednim subjektima sa područja FBiH koji nisu članica ove asocijacije da u što skorije vrijeme to učine. Nesporona je činjenica da jedino integrisanim nastupom kroz sinergijski efekat možemo ojačati konkurentsku snagu naše privrede, te odgovoriti sve složenijim tržišnim zahtjevima i velikim globalnim sistemima.

Medžida Kulanić

Obrazovanje treba prilagoditi potrebama tržišta rada

Panel diskusija o temi „Kako razvijati kadrove za potrebe prosperitetnih industrija u BiH“ održana je 17. aprila u ASA Art Gallery, u organizaciji programa Prilika Plus i Fondacije Hastor.

Sastanku su prisustvovali i predstavnici poslodavaca iz automobilske, drvne, tekstilne i metalne industrije, kao i srednjih stručnih škola i univerziteta iz Kantona Sarajeva, s ciljem otvaranja šire diskusije u vezi sa trendovima i potrebama vodećih bh. industrija kada je u pitanju zapošljavanje i jačanje ljudskih resursa.

S obzirom da je na bh. tržištu, sa jedne strane, evidentan deficit kadrova iz pomenutih industrija, a sa druge vlada veliki stepen nezaposlenosti, namjera ove panel diskusije je pokretanje partnerstava na projektima razvoja kapaciteta za obuku kadrova, nezaposlenih, učenika i studenata.

Cilj programa Prilika Plus je udružiti privatni, javni sektor i obrazovne institucije kako bi se razvio adekvatan model obrazovanja odraslih osoba čije će kompetencije odgovarati potrebama bh. kompanija, odnosno potrebama tržišta. Za postizanje ovog cilja bitna je saradnja i posvećenost svih sudionika u procesu, kazao je Emir Dervišević, predstavnik programa Prilika Plus.

Tokom diskusije razmotrena su iskustva poslodavaca, njihove potrebe, kao i načini na koje su se suočili sa ovim problemom. Predstavnici ASA i Prevent grupacija, kao i Ečo Company istakli su da privatni sektor za sada ne-

ma vremena da čeka implementaciju strategija u javnom sektoru koja se odvija dosta sporo u odnosu na brzinu razvoja trendova na tržištu, pa je privatni sektor prinuđen sam pronalaziti rješenja i obučavati kadrove. Oba ova privatna poslovna sistema su samostalno pokrenula nekoliko projekata obuke kadrova za svoje potrebe, kao što su „Prevent School of Automotive“, „Prevent škola šivanja“, „Program razvoja pripravnika“, te centar za specijalističke edukacije „Format“.

JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo suočava se sa problemom velikog broja nezaposlenih koji se povećava. Trenutna rang lista najtraženijih zanimanja ne odgovara listi zanimanja sa najvećim brojem nezaposlenih. -Realni sektor ima potrebe i uslove na koje ne možemo odgovoriti. Stoga je potrebna reforma obrazovanja, odnosno da se obrazovanje prilagodi zahtjevima tržišta rada, smatra Igor Kamočaji, direktor JU Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo.

Ovaj sastanak predstavlja uvod u seriju sastanaka sa poslodavcima i vodećim organizacijama sa tržišta rada BiH koji će se organizirati u okviru programa Prilika Plus, a koji finansira SDC (Švicarska razvojna agencija).

M.K.

“Elektroprenos BiH”

Dosad uložili 139 miliona KM u rudnike

U Rudnicima “Kreka”, 23. aprila 2014. godine, potpisan je 3,4 miliona KM vrijedan Ugovor o nabavci šest buldožera marke PR-754 Li-tronic, saopšteno je iz JP EPBiH. Ugovor su u prisustvu Elvedina Grabovice, generalnog direktora JP Elektroprivreda BiH, i Senada Sarajlića, izvršnog direktora za proizvodnju, potpisali Enver Omazić, direktor RU “Kreka”, i Kemal Garić, direktor kompanije NGH d.o.o. Tuzla.

- U procesu dokapitalizacije od planiranih 53,6 miliona KM, u Rudnike “Kreka” investirano je 35,6 miliona KM. Od 204 miliona KM, koliko ćemo uložiti u rudnike koji su u sastavu Koncerna EPBiH, do sada smo investirali oko 139 miliona KM. Protekla godina je bila u znaku investicija u rudnike, dok će 2014. godina biti u znaku završetka procesa njihove dokapitalizacije, rekao je generalni direktor JP EPBiH.

Grabovica je govorio i o proceduri otvaranja konačnih ponuda kompanija koje su ušle u uži izbor za realizaciju Projekta izgradnje Bloka 7 – 450 MW u TE „Tuzla“.

- Kvalificirane su kompanije Mitsubishi Hitachy Power Systems Ltd Japan i China Gezhouba group Co Ltd.-Lider Guandong Electric Power Design Institute. Prilikom procedure otvaranja ponuda ustanovljeno je da je validnu ponudu dostavila kompanija China Gezhouba group. Umjesto ponude, firma Mitsubishi Hitachy Power Systems Ltd Japan dostavila je izjavu u kojoj navodi da zbog političke situacije u BiH nije u poziciji da obezbijedi vlastito učešće u finansiranju i da saglasno tome nije u mogućnosti da dostavi konačnu ponudu. U toku je evaluacija po-

nude konzorcija Gezhouba – kazao je je generalni direktor Elektroprivrede BiH, naglašavajući da će nakon analize Stručnog tima, ponuda biti prosljeđena na daljnju ocjenu i postupanje prema Upravi, Nadzornom odboru i Skupštini Elektroprivrede BiH.

Direktor Rudnika “Kreka” Enver Omazić govoreći o značaju dosadašnjih investicija Elektroprivrede BiH u RU “Kreka”, naglasio da će novi buldožeri uz ostalu mehanizaciju omogućiti održavanje postojeće i dostizanje planirane proizvodnje uglja kao i potrebnog nivoa rudarskih radova na otkrivicima.

- Zahvaljujući ulaganjima Elektroprivrede BiH kao vladajućeg društva, značajno su unaprijeđeni humanizacija i sigurnost u radu, povećana produktivnost i kapacitet opreme te produžen vijek eksploatacije, istakao je Omazić.

- Buldožeri za RU „Kreka“ biće isporučeni u roku dva do četiri mjeseca, što je kraći period u odnosu na definisani u Ugovoru, kazao je Kemal Garić, direktor kompanije NGH d.o.o. Tuzla, ukazujući na činjenicu da su buldožeri svjetskog kvaliteta, te da će u značajnoj mjeri doprinijeti unapređenju procesa rada u rudnicima.

(banke-biznis.com)

Objavljeni tenderi teški 16 miliona KM i konkursi za 94 radnika

Državna kompanija "Elektroprenos BiH" raspisala je prvih pet tendera za nabavku opreme za elektro-mrežu u Bosni i Hercegovini, javlja novinska agencija Patria (NAP).

Prema javnim objavama na internet stranici te kompanije, još 14. aprila raspisani su tenderi ukupne vrijednosti veće od 16 miliona KM.

Nakon nekoliko godina potpune blokade rada državne kompanije, zbog koje se na računima akumuliralo više od 300 miliona KM sredstava namijenjenih za investicije, "Elektroprenos BiH" je sa novom upravom počeo funkcionirati.

Raspisana je nabavka značajne količine opreme, prekidača, transformatora i drugog, a koja će, kako se očekuje, biti ugrađena u revitalizaciju elektroenergetske mreže. Prema objavljenim tenderima, domaće kompanije koje se prijave imat će i preferencijalni tretman u skladu sa važećim propisima.

Uz tendere za nabavku opreme "Elektroprenos BiH" je raspisao i nekoliko konkursa za zapošljavanje, radnika sa iskustvom i pripravnika. Ukupno će zaposliti 94 nova

radnika u 10 konkursa u Banjoj Luci, Mostaru, Sarajevu i Tuzli. Od toga je 52 pripravnika i 42 na neodređeno vrijeme. Traže se inženjeri, pravnici i ekonomisti, monter, građevinski tehničari, bravari itd, prenosi NAP.

Klas

Povratak u posao otkupa malina i jagodičastog voća

Bosanskohercegovačka prehrambena industrija Klas d.d. Sarajevo ove godine će otkupiti oko 1.000 tona pretežno malina, ali i ostalog jagodičastog voća od domaćih proizvođača. Klas je prvi u Bosni i Hercegovini koji pokreće otkup, kako bi dao svoj doprinos razvoju ovog sektora domaće primarne poljoprivredne proizvodnje.

S tim u vezi, Klas d.d. Sarajevo poziva sve one koji žele učestvovati u ovom projektu kao proizvođači maline i

ostalog jagodičastog voća u BiH, da se prijave u Klas kao kooperanti koji će biti evidentirani u bazi podataka. Otkupljeno voće bit će skladišteno u Klasovim hladnjačama u Blažuju kod Sarajeva čiji je kapacitet preko 1.000 tona.

Sve je veći interes domaćih poljoprivrednika za ovu vrstu proizvodnje, a zadnje dvije godine prinosi su udvostručeni. Sadašnja proizvodnja malina u BiH je oko 4.000 tona godišnje. Proširenjem uzgoja malina na 35.000 do 40.000 tona godišnje, BiH bi dostigla jedan odsto ukupne svjetske proizvodnje, čime bi se izgradili uslovi za otvaranje velikog broja sigurnih radnih mjesta u našoj zemlji, riječi su Rasmira Hrvića, direktora Klasa d.d. Sarajevo.

Klas poziva i ostale bh. proizvođače hrane da u skladu sa vlastitim potrebama najave otkup domaćih poljoprivrednih proizvoda, kako bi se i na taj način utjecalo na smanjenje ovisnosti od uvoza u ovom sektoru privrede.

U BiH postoje povoljni zemljišni i klimatski uslovi, kao i vodni resursi za uspješan uzgoj jagodičastog, koštičavog i jabučastog voća. U razvijenim zemljama Evrope i svijeta postoji stalna tražnja jagodičastog voća, a posebno malina, kao najdeficitarnijeg voća na svjetskom tržištu. Države EU su najveće uvoznice maline, a godišnje potroše oko 250.000 tona ovog voća.

(seebiz.net)

Magistralni put Sarajevo-Tuzla

Počela gradnja tunela "Karaula"

Magistralni put Sarajevo-Tuzla konačno će biti kraći, a protok ljudi i roba će biti brži i udobniji nego do sada. Radovi na tunelu "Karaula", kojim se postojeća dionica skraćuje za 3,6 kilometara počeli su, a bit će završeni za 10 mjeseci.

Tuzla i Sarajevo su spojeni najlošijom magistralnom cestom u zemlji na kojoj se nije radilo 51 godinu. Sve što se dešavalo na toj cesti, pogotovo zimi, bio je saobraćajni horor. Teška motorna vozila su znala izazvati zastoje i po nekoliko sati, a sada će se to skratiti i izbjeći će se najgora dionica, rekao je federalni ministar prometa i komunikacija Enver Bijedić nakon potpisivanja ugovora.

Izgradnjom tunela "Karaula", mostova i trase skraćuje se postojeća dionica za 3,6 km, a najviša tačka prevoja spušta se za 120 metara. Projektom je predviđena i traka za spora vozila koja se završava ispred portalnih konstrukcija tunela. Izvođač radova je "Strabag", a ugovorena cijena je oko 24,3 mil KM.

- Tunel je vrlo interesantna konstrukcija, jer svaki metar donosi nešto svoje i mogućnost iznenađenja je uvijek prisutna. Mi smo 100 posto spremni, rekao je Josip Kuzmanić, direktor firme "Strabag" za regiju.

U izgradnju tunela bit će uključene i domaće firme kao podizvođači radova, a ministar Bijedić se nada da će to biti firme iz tuzlanske regije.

- Poslovna politika "Strabag"-a je da se formira kao domaća, odnosno u njoj rade samo domaći ljudi, naglasio je Kuzmanić.

Direktor "Cesta FBiH" Filip Vujeva kazao je kako je ovo veliki iskorak koji se ne može mjeriti riječima.

- Pokazat će se da će se svaka uložena marka višestruko isplatiti. Tuzla će napokon moći disati punim plućima, rekao je Vujeva.

Projektovana dužina tunela iznosi 902,13 metara, a za tu dužinu tunela po propisima obavezan je tunel za izlaz u nuždi dužine 420 metara. Nadzor radova vršit će "Roughton International" iz Velike Britanije i "Institut IPSA" iz Sarajeva, a podkonsultant je zagrebački "Geotehnički studio". Ugovorena cijena za nadzor je 914.717,70 KM.

Novac za izvođenje radova dijelom je iz granta Vlade FBiH, te kreditnih sredstava.

(banke-biznis.com)

Rješenje Suda BiH

Povoljnija isporuka drveta za Krivaju 1884 nije protivna konkurenciji

Sud Bosne i Hercegovine odbio je tužbu šest privrednih subjekata sa područja ZDK podnesenu protiv rješenja Konkurencijskog vijaća FBiH kojim je odbijen zahtjev o utvrđivanju zloupotrebe dominantnog položaja na tržištu ŠPD ZDK Zavidovići.

Konkurencijsko vijeće BiH je polovinom 2010. godine odbilo kao neosnovan zahtjev privrednih subjekata AL-EX d.o.o. Zenica, Secom d.o.o. Visoko, Silvestra d.o.o. Kakanj, AM-MI d.o.o. Kakanj, Budo Export d.o.o. Žepče i Laze d.o.o. Kakanj protiv ŠPD ZDK zbog sumnje o postojanju zloupotrebe dominantnog položaja na tržištu prodaje drvenih sortimenata ograničavanjem tržišta i primjenom različitih uslova za iste vrste roba.

Ovih šest kompanija, između ostalog, navelo je u tužbi da je Konkurencijsko vijeće BiH utvrdilo da prodaja drvnih sortimenata ŠPD ZDK iznosi 9,98% na nivou BiH, a da pri tome nije cijenjena okolnost da ovo društvo faktički cjelokupnu proizvodnju plasira na tržištu ZDK, a tužitelji svoju djelatnost obavljaju na području ZDK i usmjereni su kupuju drvnih sortimenata od ŠPD ZDK.

Šest kompanija napomenulo je i da je između ŠPD ZDK i privrednog društva Krivaja 1884 potpisan ugovor pod znatno povoljnijim uslovima u odnosu a uslove koji

su ponudeni njima, što je suprotno Odluci Vlade FBH o opštim uslovima prodaje šumskih drvnih sortimenata iz državnih šuma na teritoriji FBiH iz 2008. godine, kojom je propisano da se za sve kupce šumskih i drvnih sortimenata moraju obezbijediti isti uslovi prodaje.

Tužitelji su tražili da se u uslovima i načinu plaćanja izjednače sa uslovima koji je zaključila Krivaja 1884.

Sud BiH je dao za pravo Konkurencijskom rješenju smatrajući da je postupilo pravilno na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja. Sud navodi da je prodaja drvnih sortimenata ŠPD ZDK za 2008. iznosila 9,98% u odnosu na ukupnu prodaju na nivou BiH, a prema Zakonu o konkurenciji, privredni subjekt ima dominantan položaj ako na relevantnom tržištu ima tržišni udio veći od 40 odsto.

Ostali prigovori tužbe nisu od značaja za drugačije rješavanje ovog upravnog spora, odlučio je sud.

(Indikator.ba)

Pripremljen prijedlog

Najniža satnica radnika u FBiH

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike pripremlilo je Prijedlog odluke o utvrđivanju najniže satnice u FBiH kojim je predviđeno da najniža neto satnica iznosi 2,15 KM, najniža neto satnica s porezom na dohodak 2,26 KM, a najniža bruto satnica 3,28 KM.

Predstavnici Saveza samostalnih sindikata (SSS) BiH su na sjednici Vlade FBiH predložili, uz ostalo, zadržavanje nivoa stečenih prava radnika i obavezno usklađivanje najniže neto i bruto satnice s porastom troškova života, kako je predviđeno Općim kolektivnim ugovorom za teritorij FBiH, prenosi RTV "Slon".

Također, SSS BiH traži donošenje zakona o sigurnosti i zdravlju na radu, kao i o štrajku, te izmjene i dopune Zakona o stečaju koji bi osigurao da i radnici, sa svojim ukupnim potraživanjima iz radnog odnosa, budu u prvom isplatnom redu. Sindikalisti predlažu i efikasno sankcionisanje svih poslodavaca koji neredovno isplaćuju plaće i ne uplaćuju doprinose u skladu s propisima.

(Agencije)

Otvoren „Specijalist“

Centar za edukaciju i prekvalifikaciju kadrova iz oblasti završnih radova u građevini

Predstavljanjem idejnog koncepta i koraka koji su prethodili realizaciji projekta uvažanim zvanicama, partnerima i predstavnicima medija, svečano su otvorena vrata Centra za edukaciju i prekvalifikaciju kadrova iz oblasti završnih radova u građevini (fasader, moler, keramičar i dekorater) pod nazivom Specijalist.

Potreba za stvaranjem Centra koji će biti fokusiran na edukaciju odnosno prekvalifikaciju odraslih osoba zainteresiranih za usvajanje novih znanja i vještina iz segmenta završnih radova u građevini, motivisala je kompaniju JUB d.o.o. Sarajevo da 2012. godine pokrene ideju o osnivanju ovakvog centra. Ujedinjavanjem ideja sa Prili-

ka Plus te udruživanjem finansijskih snaga omogućeno je formiranje i rad ovog centra, uz pomoć SDC-a – Švicarskog ureda za saradnju pri ambasadi Švicarske u BiH.

Centar Specijalist nudi obuke iz završnih radova u građevini i to u četiri usko specijalizirana segmenta, a to su: fasader, moler, keramičar i dekorater. Za navedena četiri zanimanja obezbjeđena je sva potrebna oprema i sredstva u skladu sa najnovijim trendovima, a kadar koji implementira obuke obučeni su u skladu sa standardima, tako da se u centru Specijalist polaznici mogu upoznati i osposobiti tako da mogu kvalitetno odgovoriti svim potrebama koje se javljaju na tržištu, kako u BiH tako i u inostranstvu.

Polaznici ovog centra po završetku obuke sigurno su kvalitetniji i konkurentniji na tržištu radne snage, što im u perspektivi otvara mnogo veće mogućnosti oko zaposlenja i primjene usvojenih znanja u praksi, stoji u saopćenju za javnost.

(banke-biznis.com)

Vlada FBiH

Stotine miliona KM za stambene kredite povratnicima i raseljenim osobama

Federalni ministar raseljenih osoba i izbjeglica Adil Osmanović, sa saradnicima, primio je Stephana Sellena, zamjenika generalnog direktora za zajmove i socijalni razvoj Razvojne banke Vijeća Evrope, i Jasminu Glišović, nacionalnu direktoricu u Odjeljenju za projekte u ovoj finansijskoj instituciji.

Osnovna tema razgovora bilo je provođenje Regionalnog stambenog programa koji ova banka, zajedno sa donatorima iz više evropskih zemalja i Sjedinjenih Američkih Država implementira na području BiH, Hrvatske, Srbije i Crne Gore. Predviđeno je da se on realizira u periodu od 2013. do 2017. godine, a rađen je na bazi grant sredstava za povratak raseljenih i izbjeglih osoba.

Istaknuto je i da je pripremljen Prvi talas podprojekta čija je vrijednost oko dva miliona eura, a obuhvaćena je asistencija za 170 korisnika iz BiH i to po 50 izbjeglih porodica iz BiH u Hrvatskoj i Srbiji, te 50 porodica interno raseljenih u FBiH, a 20 izbjeglih porodica iz Hrvatske u BiH dobit će pomoć u građevinskom materijalu.

Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica je sa UNHCR-om i OSCE-om odabralo 50 korisnika za Prvi talas za općine Olovo, Foča - Ustikolina, Goražde u Federaciji BiH (25 korisnika), te u općinama Foča i Novo Goražde u RS, također 25 korisnika. Nažalost, zbog određenih administrativno-tehničkih zapreka ugovor o ovom projektu još nije , ali je obostrano izraženo uvjerenje da će to biti učinjeno u što kraćem roku.

- Mi smo opredijeljeni za što brži početak ovog projekta i na tome radimo u punom kapacitetu. Ovo je jedna

od posljednjih prilika da se riješi stambena problematika onih koji su ostali bez svojih domova u periodu rata. Potrebna je puna odgovornost svih koji na bilo koji način i na bilo kojem nivou učestvuju u njegovoj realizaciji kako bi što prije bio primijenjen – rekao je ministar Osmanović.

Zamjenik generalnog direktora Sellen je istakao svoje uvjerenje da je Ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica u potpunosti predano ovom projektu i naglasio da će mu pružiti punu podršku u provođenju.

Tokom sastanka bilo je riječi i o projektu CEB - „Zaštvaranje kolektivnih centara i alternativnih smještaja pružanjem javnih stambenih rješenja” koji se realizira na kreditnoj osnovi s ciljem rješavanja stambenih pitanja ljudi koji borave u kolektivnim vidovima smještaja, a koji su ujedno najranjivija kategorija izbjeglih i raseljenih osoba.

Inače, od 2014. do 2017. godine u BiH se planiraju realizirati četiri programa kroz koje će se obezbijediti 5.100 stambenih rješenja izgradnjom individualnih stambenih objekata, izgradnja 3.881 stambene jedinice u zgradama kolektivnog stanovanja i 80 stambenih rješenja u gerijatrijskim centrima za ukupno oko 24.500 osoba. Ukupan iznos sredstava za ove programe je 403.000.000 KM.

(banke-biznis.com)

Limitirati namete privredi

Na lošu ekonomsku situaciju u BiH ponajviše utječu visoki troškovi neefikasnih vlasti, loši zakoni i raširena korupcija.

Odgovornost za ove ekonomske probleme ne snosi samo globalna recesija, nego i nadležne domaće vlasti koje su svojim greškama i inertnošću kreirale vrlo nepovoljno poslovno okruženje i onemogućile domaćim proizvođačima ravnopravan položaj na domaćem i stranom tržištu, smatraju privrednici koji su zajedno sa Vanjskotrgovinskom/Spoljnotrgovinskom komorom BiH predložili set mjera za poboljšanje poslovnog ambijenta. S obzirom na to da su politika i javna uprava sve i zakuhale, privrednici predlažu da one i riješe probleme, stoga su svim nivoima vlasti u BiH predložili mjere koje trebaju preduzeti kako bi se popravio poslovni ambijent i podigla konkurentnost privrede. S obzirom na to da su zakonski i administrativni propisi u BiH neusklađeni, prva stvar koju treba poduzeti je harmonizacija propisa na nivou cijele BiH s ciljem stvaranja jedinstvenog okvira poslovanja u cijeloj državi. Zbog velikih problema sa likvidnošću kompletne bh. privrede, privrednici predlažu da se donese zakon o finansijskoj disciplini i rokovima plaćanja, tako da javna preduzeća i budžetske institucije imaju rok plaćanja isporučenih proizvoda i usluga 30 dana, a preduzeća iz privatnog sektora 60 dana. Uz to, potrebno je zakonom urediti multilateralne kompenzacije, te izmijeniti Zakon o platnom

UTVRĐEN NACRT ZAKONA O POREZU NA DOBIT

Cilj Nacrta zakona o porezu na dobit, jeste poboljšanje rješenja u sadašnjem tekstu Zakona iz 2008. godine, odnosno otklanjanje nedostataka uočenih tijekom primjene Zakona koji su doveli do dvojbe, te usuglašavanje s drugim zakonskim propisima. Jedan od razloga za donošenje novog zakona je i uvođenje novih metoda za utvrđivanje transfernih cijena, koje se javljaju u transakcijama između povezanih osoba, a koje se razlikuju od cijena koje bi bile postignute da se radi o transakcijama među osobama koje nisu povezane i po cijenama koje su na tržištu. Svi metodi za utvrđivanje transfernih cijena propisani su OECD modelom.

Nedostatak aktualnog zakona ogledao se i u neravnopravnom odnosu oporezivanja podružnica/poslovnih jedinica pravnih subjekata iz entiteta i Brčko Distrikta BiH, tako da su podružnice/poslovne jedinice pravnih osoba iz Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH oslobođene plaćanja poreza na dobit ostvarenu poslovanjem u FBiH, dok takvu beneficiju nisu imale podružnice/poslovne jedinice pravnih osoba iz FBiH.

Pojedine odredbe novog Zakona su dopunjene na temelju prijedloga i sugestija koje su dali tijekom izrade ovoga zakona udruge poslodavaca, Vijeća inozemnih investitora, gospodarske komore, Porezna uprava FBiH, finansijske organizacije, MMF, IFC, itd. Novim Zakonom eliminirana je diskriminacija među pravnim osobama, odnosno obveznicima poreza na dobit. On je harmoniziran s drugim propisima u cilju uspostave jedinstvenog ekonomskog prostora, te prevladava prepreke za inozemna ulaganja.

Vlada se za donošenje potpuno novog propisa u ovoj oblasti odlučila i zato što bi izmjene i dopune obuhvatile više od 50 posto postojećeg Zakona.

prometu u smislu da preduzeća mogu imati jedan glavni račun za plaćanje. Istovremeno, neophodno je zakonski osigurati brži i efikasniji mehanizam naplate potraživanja od firmi dužnika, te pripremiti zakon o nezavisnim sudskim izvršiteljima. S obzirom na to da preduzeća nisu u stanju u kratkom roku, do 10. u mjesecu, da uplate i podnesu PDV prijave, treba produžiti rok za plaćanje PDV-a i smanjiti

rok za povrat PDV-a (sada je 30 dana za izvoznike, 60 za ostale), odnosno smanjiti sadašnju razliku u broju dana za uplatu i povrat. Također, neto izvoznike treba osloboditi plaćanja PDV-a na uvoz sirovine, te ukinuti carinsku garanciju za redovne uvoznike. Privrednici traže od svih nivoa vlasti da razmotre mogućnost smanjivanja fiskalnih i parafiskalnih davanja kako bi se privrednicima omogućilo da budu konkurentni. Treba zakonom limitirati zahvatanje iz privrede, i to u apsolutnom iznosu ili procentualno. Time bi se obezbijedila predvidivost i relativna ujednačenost uslova poslovanja na nivou države. Najveći broj naknada i sličnih davanja koji se plaćaju za upise, potvrde, dozvole, uvjerenja, licence i sl. treba ukinuti pošto te radnje provode zaposleni u državnim organima te bi većina njih morala biti finansirana iz budžeta. Istovremeno, treba smanjiti i ujednačiti visinu komunalnih taksi u BiH, koje su najveće u regionu.

(Oslobođenje)

Živinice

Turskim investitorima ponuđeni uslovi koji se ne mogu odbiti

Delegacija privrednika iz Turske, ovoga puta pojačana novim članovima, ponovo je u posjeti Tuzlanskom kantonu. Nastavak je ovo aktivnosti značajnih investitora, uglednih poslovnih ljudi iz Turske koji već niz godina posluju širom Evrope i svijeta na realizaciji zacrtanih poslova na području ovog kantona. Investicija koja je u najavi bila vrijedna oko tri miliona eura, povećana je na oko pet miliona, a porastao je automatski i broj radnih mjesta koja će biti otvorena.

Tuzlanska firma privrednika Kasima Selimovića “Piemonte” začetnik je ideje da se u Tuzli gradi savremeni bolnički kompleks. S tim u vezi formirana je i zajednička firma “TuzIST” Tuzla osnovana kapitalom privrednika Selimovića i grupe investitora iz Turske. Novoformirana firma već je u poslovima obezbjeđenja svih potrebnih uslova za realizaciju nekoliko projekata, od izgradnje bolnice do djelatnosti uvoza i izvoza u Tursku, tekstilne, prerađivačke industrije i brojnih drugih djelatnosti.

Delegaciju iz Turske prvo je primio premijer Bahrija Umihanić sa saradnicima iz kantonalnog Ministarstva zdravlja. Gosti su premijera upoznali sa planovima koje žele, na inicijativu Kasima Selimovića, realizovati upravo na području Tuzlanskog kantona.

Razgovaralo se o procedurama, kriterijima za otvaranje jednog bolničkog kompleksa. Premijer Umihanić i ministar Kamerić su izrazili zadovoljstvo posjetom i ponudili svu moguću pomoć u okviru nadležnosti Kantona, da se što prije zacrtane ideje pretvore u djelo, da se privuče strani kapital, počne sa investicijom, otvore nova radna mjesta.

Potom je delegacija imala i sastanak u Ministarstvu zdravlja gdje je razgovarano o konkretnim procedurama i zakonskim okvirima. U nastavku današnjih aktivnosti, turska delegacija i predstavnici novoosnovane firme “TuzIST” su posjetili načelnika općine Živinice Hasana Muratovića. Obišli su kapacitete rekultivacije RMU “Đurđevik” i Poslovnu zonu Ciljuge. Gosti iz Turske su izrazili veliko zadovolj-

stvo zbog ovog sastanka. Ističu izuzetan doček i prijem kod načelnika, oduševljeni su susretljivošću i željom načelnika Muratovića da obezbijedi dolazak značajne investicije na područje općine Živinice, spremnošću da učini maksimalne napore kako bi se kapital koji donosi nova radna mjesta, slio upravo u općinu na čijem je čelu.

Kako su istakli, dobili su izvanredne uslove i ozbiljno će uzeti u razmatranje ponudu da kompletna investicija bude preseljena u Živinice. Riječ je o kupovini i najmu velike površine općinskog zemljišta koje će biti korišteno u više industrijskih grana. Posjeta turske delegacije nastavlja se sastancima kod načelnika Općine Tuzla Jasmina Imamovića, te u Mesnoj industriji “Menprom” Tuzla.

(seebiz.net)

Eko život d.o.o.

Počeo sa radom novi ovlaštteni operater za postupanje ambalažom

U Tuzli je, povodom dobivanja dozvole od Ministarstva turizma i okoliša Federacije Bosne i Hercegovine, odražana press konferencija na kojoj je predstavljen Eko život d.o.o., ovlaštteni operater za postupanje ambalažom i ambalažnim otpadom.

Ovaj događaj izazvao je ogromni interes bh. javnosti, a predstavljanju projekta prisustvovali su najviši zvaničnici Tuzlanskog kantona, načelnici općina, predstavnici nevladinih organizacija, ekoloških društava te brojni stručnjaci u oblasti ekologije i zaštite životne sredine.

U ime ovog neprofitnog privrednog društva, čiji su osnivači Bingo d.o.o., Menprom d.o.o., Tesco d.o.o., Dino kafa d.o.o., Dramar-ing d.o.o., Majevica d.o.o., Bony d.o.o., medijima, ali i prisutnim zvanicama obratili su se Lidija Tomić, direktorica društva, Eldin Tabukčić, menadžer projekta, prof. dr. Šefket Galetić, ekspert za pitanje ekologije i okoliša, i Jasmin Duraković, medijski ekspert i producent Depo d.o.o. Sarajevo. Među zvanicama bili su i premijer Vlade Tuzlanskog kantona Bahrija Umihanić, načelnik Općine Tuzla Jasmin Imamović, Mensur Alić, generalni direktor i vlasnik Menproma, kao i mnogi drugi.

Ekoživot je neprofitno privredno društvo s ciljem društveno odgovornog ispunjenja zakonskih obaveza za recikliranje i iskorištavanje ambalažnog otpada u Federaciji BiH. Društvo čine grupa BH proizvođača ambalaže, punilaca, uvoznika, distributera i trgovaca, udruženih u zajedničkoj namjeri da djeluju u skladu s najboljim praksama Evropske unije u oblasti ekologije, ali i s ciljem afirmacije odgovornih privrednih aktivnosti u namjeri postizanja najviših ekoloških standarda u FBiH, istakla je Lidija Tomić, direktorica Eko života.

Društvo su osnovali privrednici iz Tuzlanskog kantona na čelu sa vizionarom i inicijatorom Senadom Džambićem, glavnim i odgovornim direktorom hipermarketa Bingo.

Potrebno je naglasiti da su Eko život pokrenule domaće firme, koje su svjesne značaja ovog društveno odgovornog projekta. Vjerujem da jedan ovakav tim, koji stoji iza projekta Eko

život, i njegov rad mogu rezultirati samo uspjehom, istakao je Eldin Tabukčić, menadžer Eko života.

Premijer Vlade Tuzlanskog kantona, Bahrija Umihanić s entuzijazmom je pozdravio ovu inicijativu ističući kako je modus operandi svake neprofitne organizacije, pa tako i Eko život, po čemu se one i razlikuju od ekonomskih subjekata baziranih isključivo na maksimizaciji profita, preusmjeravanje dijela tog profita na korist čitavog društva.

Dio profita Eko života bit će direktno preusmjeren u fondove u okviru projekta za poticanje zapošljavanja, što je dokaz da je jedan od bitnijih ciljeva ovog društva poticanje privrednog razvoja, socijalna osviještenost i korist čitave društvene zajednice, istakao je Umihanić

Misija Društva je uspostavljanje ekološki i ekonomski odgovornog sistema za iskorištavanje ambalaže i ambalažnog otpada kao i reciklaže posebno vodeći računa o potrebama svih korisnika, kao i društvene zajednice u cijelini.

Ova ekološko-ekonomska inicijativa je još jedan dokaz kako BiH može, mora i ima kapacitet da samoinicijativno kreira klimu za samoodrživi ekonomski razvoj i ekološku osviještenost. Najpozitivniji primjer toga svakako je Senad Džambić, koji je i ovim projektom još jednom dokazao da je najbolji trgovac u BiH, naglasio je načelnik Općine Tuzla Jasmin Imamović.

Profesor Šefket Galetić, ekspert za

pitanje okoliša i ekologije, precizirao je kako je BiH, a posebno njeni vodni tokovi, i danas preopterećena različitim vrstama ambalažnog otpada koji ugrožava vodotoke i okoliš sa higijensko-epidemiološkog i sa estetskog stanovišta. S druge strane sav taj otpad ima svoju ekonomsku vrijednost jer se može pretvoriti u korisne proizvode u vidu sekundarne sirovine.

Otpad se može ekonomski vrednovati, jer ambalaža nije smeće nego korisna sirovina. To je najprikladnije rješenje upravljanja sa ekonomskom i ekološkom stanovišta, istakao je Galetić dodajući da se uspostavljanjem sistema za upravljanje ambalažnim otpadom preko ovlaštenog operatera Eko život postižu ekonomske i ekološke koristi, jer će se aktivnostima ovog operatera ambalažni otpad organizovano sakupljati, selekcionirati, prerađivati i pretvarati u korisne proizvode.

To znači potpuno vrednovanje otpada kao i znatno čišće rijeke i okoliš u cijelini, pojasnio je profesor Galetić.

Medijski ekspert i producent Depo d.o.o. Sarajevo Jasmin Duraković izjavio je kako mu je čast biti dio ovakvog projekta, te da će široj javnosti predstaviti djelatnost Eko života, ali i značaj reciklaže, kao i brige o zaštiti okoliša u BiH - zemlji čija je priroda jedan od njenih najvećih i najdragocjenijih bogatstava.

(eKapija.ba)

Međunarodni dani turizma - Sarajevo 2014

Turizam najuspješnija grana privrede

Sajamska manifestacija "Međunarodni dani turizma - Sarajevo 2014" održana je u maju u sarajevskom Centru Skenderija.

Presijecanjem vrpce sajam su otvorili Nermin Nikšić, premijer Federacije Bosne i Hercegovine, Branka Đurić, ministrica Federalnog ministarstva okoliša i turizma, i Hajriz Bećirović, direktor Centra Skenderija, a otvaranju je prisustvovao i Valentin Inzko, visoki predstavnik za BiH, te predstavnici diplomatskog kora, turističkih agencija i brojnih zemalja koje učestvuju na Sajmu.

Izlagači su bili iz BiH, Srbije, Slovenije, Hrvatske, Turske, Italije, Kraljevine Bahrein, Bugarske te još nekoliko zemalja.

U sklopu Sajma održane su prezentacije strane i domaće turističke ponude, turistička berza, predavanja, promocije, modne revije, kulturno-umjetnički program, kulinarske radionice, kao i degustacije vina i delicija.

Cilj sajma je, pojasnio je Bećirović, prije svega, predstavljanje i upoznavanje turističkih djelatnika o prirodnim ljepotama BiH te predstavljanje, na jednom mjestu, atraktivnih turističkih odredišta za sve ljubitelje planina, rijeka, jezera, mora i kulturno-historijskih spomenika.

Premijer Federacije BiH je kazao da je turizam sigurno jedan od glavnih promotora mira, tolerancije i upoznavanja drugih kultura. Smatra da turizam omogućava da se iz dana u dan sve više obogaćujemo svjetskom kulturnom baštinom.

- Vjerujem da će kultura BiH, koja predstavlja predivnu kombinaciju Istoka

i Zapada, srednje Evrope i Mediterana, uistinu očarati sve one koji je dođu posjetiti. Ovi skupovi trebaju osigurati da se i našim građanima, a ne samo strancima, pokaže koliko je BiH lijepa i zanimljiva država, naglasio je Nikšić.

Netaknuta priroda BiH sa brojnim planinama, smatra Nikšić, rijekama i jezerima pogodnim za avanturistički, ali i eko, planinski, zimski i religijski turizam, svrstava u red boljih turističkih te poželjnih destinacija.

- Turizam postaje jedna od značajnijih grana privrede BiH, Sarajevo i BiH ove godine će ponovo biti u fokusu svjetskih medija povodom obilježavanja 100. godišnjice od sarajevskog atentata i početka Prvog svjetskog rata. Iskoristimo tu priliku i pokažimo naše turističke potencijale mnogima koji će zbog toga gle-

dati u nas, kazao je Nikšić.

Visoki predstavnik za BiH Valentin Inzko je istaknuo da je turizam jedna od najdinamičnijih grana i najuspješnijih sektora privrede.

- BiH je tek "zagrebala" površinu kad je u pitanju otvaranje novih radnih mjesta u oblasti turizma i korištenje ove grane privrede kao puta prosperiteta, kazao je Inzko.

Podsjetio je da u Evropi na turizam otpada više od 45 miliona radnih mjesta, što je oko 14 posto od svih raspoloživih. Kazao je da BiH trenutačno ima manje od tri posto radnih mjesta u turizmu, što je, smatra, negativno, ali pozitivnim smatra činjenicu da postoji ogroman potencijal za daljnji razvoj.

- Veoma smo svjesni konkurentnosti BiH u sektoru turizma, zbog raznolikosti, kulturnog naslijeđa,

neograničene mogućnosti za razvoj raznih vrsta turizma kao što je avanturistički, banjski, vjerski, seoski i drugi oblici turizma, naveo je Inzko.

Akcentirao je da BiH sve to ima, ali da ima i jedan dodatni, neprocjenjivi, kapital, a to je gostoprimstvo, i ono je u turizmu odlučujuće.

Naglasio je da se BiH prošle godine, u izvještaju o konkurentnosti koji objavljuje Svjetski ekonomski forum, kada je riječ o turizmu, našla na osmom mjestu među 140 zemalja koje su obuhvaćene izvještajem u kategoriji odnosa stanovništva prema stranim posjetiocima, te da se, u istom tom izvještaju, našla među 20 vodećih svjetskih destinacija kada je riječ o konkurentnosti njenog prirodnog okruženja.

(Indikator.ba)

Utvrđen Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj trgovini

Vlada FBiH utvrdila je na 112. sjednici održanoj 28. 4. 2014. godine u Sarajevu, Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj trgovini. U obrazloženju izmjena i dopuna navodi se da je, po ocjeni Evropske komisije, odredbama člana 13. i 51. aktuelnog Zakona o unutrašnjoj trgovini, narušena dosljedna primjena principa slobodne trgovine iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Razlog za donošenje ovog zakona je i nužnost provođenja reforme registracije poslovnih subjekata, a što u konkretnom slučaju podrazumijeva pojednostavljenje postupka otpočinjanja obavljanja trgovačke djelatnosti i smanjenje administrativnih procedura za izdavanje rješenja kojim se odobrava obavljanje trgovačke djelatnosti.

Predloženim zakonskim izmjenama ukida se obaveza trgovaca da za obavljanje trgovačke djelatnosti pribave poseban akt nadležnog organa kojim se utvrđuje da je prodajni prostor u kojem se obavlja trgovina izgrađen u skladu sa važećim urbanističko-građevinskim propisima, kao poslovni prostor za obavljanje odgovarajuće trgovačke djelatnosti. U cilju pojednostavljenja vođenja trgovačkih evidencija, a u sklopu reforme poslovanja privrednih subjekata i stepena razvoja informatike koja je dostupna širokom krugu korisnika, omogućava se vođenje trgovačke knjige pored pisane i u elektronskoj formi, u skladu sa podzakonskim aktom koji donosi federalni ministar trgovine.

Izmjenama i dopunama je, između ostalog, jasno propisano da su trgovci koji obavljaju djelatnost u trgovačkim objektima namijenjenim za trgovinu različitih robnih grupa prehrambenih i neprehrambenih proizvoda dužni u tržišnoj utakmici postupati u skladu s kodeksom dobrih poslovnih običaja i na odgovarajući način osigurati iste uslove svim učesnicima na unutrašnjem tržištu koji nisu usmjereni na nanošenje štete drugim trgovcima, proizvođačima - dobavljačima, krajnjim potrošačima, kao i javnom interesu.

Pod osiguranjem istih uslova podra-

zumijevaju se pravo na jednaku zastupljenost roba svim dobavljačima i njihovo pozicioniranje u trgovačkim objektima, te ravnopravan i nediskriminatorski tretman dobavljača prilikom plasmana i pozicioniranja njihovih proizvoda na policama, utvrđivanja marži i načina plaćanja, posebne ponude, promotivne aktivnosti i sličnih mjera prilikom zaključivanja kupoprodajnih ugovora.

Izmjene i dopune Uredbe za obračun naknada

Vlada FBiH je na 112. sjednici održanoj 28. 4. 2014. godine u Sarajevu donijela Uredbu o izmjeni i dopunama Uredbe o mjerilima za obračun naknade za korištenje cestovnog ze-

mljišta i naknade za obavljanje pratećih djelatnosti na autocestama i brzim cestama u Federaciji BiH.

Razvojem i izgradnjom autocesta bilo je potrebno detaljnije i preciznije utvrditi posebne visine naknade za korištenje singlmodnog optičkog vlakna, samozračćeg kabla radi pokrivanja telekomunikacionim signalom za telekom operatere u tunelima i naknadu za smještaj opreme u komunikacionim ormarima, jer se radi o posebnoj vrsti opreme na autocesti.

Izmjenama i dopunama Uredbe utvrđena je visina naknade za korištenje jednog singlmodnog optičkog vlakna i njen način usklađivanja. Ova naknada, u postojećoj podzemnoj infrastrukturi u cestovnom zemljištu JP Autoceste FBiH, utvrđuje se godišnje u konvertibilnim markama po dužnom metru korištenog optičkog vlakna i za

kategorijsku autocestu iznositi će 0,30 KM/m, a za kategorijsku brze ceste 0,20 KM/m. Naknada se usklađuje zavisno o dužini trajanja ugovora o korištenju optičkog vlakna u postojećoj podzemnoj infrastrukturi.

Posebna mjesečna naknada za smještaj jednog kompleta takozvane EIA u komunikacionim ormarima u objektima i prostorijama Autoceste FBiH iznosi 50 KM.

Naknade za korištenje samozračćeg kabla za radiosignal radi pokrivanja telekomunikacionim signalom za telekom operatere u tunelima mjesečno iznosi za autoceste 0,50 KM po dužnom metru, a za brze ceste 0,30 KM/m. Ova

se naknada usklađuje zavisno o dužini trajanja ugovora i dužine samozračćeg kabla u cijevima tunela, tako da se naknada množi s koeficijentom usklađivanja i obračunava kumulativno.

Ovim izmjenama će postojeća infrastruktura autocesta postati pristupačnija svim budućim korisnicima.

0 realizaciji bilansa energetske potrebe FBiH u 2013. godini

Vlada FBiH donijela je na 112. sjednici održanoj 28. 4. 2014. godine u Sarajevu Odluku o usvajanju Izvještaja o realizaciji bilansa energetske potrebe FBiH u 2013. godini kojeg je pripremlilo Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije.

Prošle godine proizvedeno je 6.227.700 tona uglja (86 posto od plana), što je zadovoljilo ukupnu potrošnju u FBiH. Izvezeno je 152.934

tone, odnosno 71 posto u odnosu na plan. Za potrebe termoelektrana, kao najvećeg potrošača, ostvarena je proizvodnja od 5.283.605 tona, što je za 301.237 tona manje nego u 2012. godini, a 602.395 tona manje u odnosu na ugovorene količine za 2013. godinu.

Snabdijevanje električnom energijom obezbijedeno je domaćom proizvodnjom (od 9.918 GWh) i uvozom, a izvezeno je 1.455 GWh. Potrošnja je iznosila 8.463 GWh, što je šest posto manje od planirane.

Prema izvještajima 12 uvoznika naftnih derivata, u 2013. godini je na područje Federacije BiH uvezeno 638.311 tona, a međuentitetskom trgovinom još dodatnih 276.299 tona naftnih derivata, što u konačnom sal-

ciji Plana aktivnosti za uspostavu trgovinsko - ekonomske i investicione saradnje TENGDA grupacije iz NR Kine i FBiH.

U Informaciji se navodi da su aktivnosti u vezi s Pismom namjere o trgovinsko-ekonomskoj i investicionoj saradnji TENGDA grupacije s FBiH započele sastankom Federalnog ministra energije, rudarstva i industrije s predsjednikom Privredne/Gospodarske komore FBiH 4. septembra 2013. godine u Mostaru. Tada je dogovoreno da PKFBiH uputi dopise kantonalnim premijerima resornim kantonalnim ministarstvima, kantonalnim privrednim komorama, kako bi se očitovali o učešću u realizaciji predložene saradnje.

du daje 914.610 tona naftnih derivata. Potrošnja je iznosila 894.689 tona, odnosno tri posto manje od planirane.

Kada je riječ o snabdijevanju FBiH prirodnim gasom, ono je u cijelosti bazirano na uvozu. U 2013. godini potrošnja je iznosila od 182.224.000 Sm³, što je za 23,85 posto manje od planirane. U odnosu na prethodnu godinu, potrošnja je niža za 8,58 posto. Energoinvest i BH-Gas produžili su ugovor s Gazpromom, ruskim isporučiocem prirodnog gasa, o snabdijevanju gasa i u 2014. godini.

Generalni zaključak je da je snabdijevanje Federacije BiH energijom u 2013. godini bilo stabilno.

Plan aktivnosti za uspostavu saradnje TENGDA grupacije u FBiH

Vlada FBiH usvojila je na 112. sjednici održanoj 28. 4. 2014. godine u Sarajevu Informaciju o realiza-

stave prijedloge lokalnih zajednica za uspostavu saradnje, kao i da o namjeri potencijalnog investitora informiraju Vladu FBiH.

Stanje u prehrambenoj industriji

Federalna vlada je na 113. sjednici održanoj 5. 5. 2014. godine prihvatila Informaciju Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva o stanju u prehrambenoj industriji u FBiH u 2013. godini s pregledom uvoza i izvoza prehrambenih proizvoda.

U Informaciji se, između ostalog, navodi da u FBiH još nema proizvodnje šećera (osim pakovanja), biljnog jestivog ulja, etil alkohola, kvasca i slada. Iskorištenost kapaciteta u prehrambenoj industriji je u prosjeku ispod 50 posto. Najviša je u pogonima za proizvodnju osvježavajućih bezalkoholnih pića 59,78 posto, a najniža u proizvodnji vina od 13,22 posto, mada je veća no u 2012. godini kada je iznosila 10,80 posto.

Proizvodnja mesa i mesnih prerađevina je, u posljednje dvije godine, na istom nivou. Porast proizvodnje u 2013. godini zabilježen je kod sušenog svinjskog mesa za 75 posto u odnosu na 2012. godinu, zatim u proizvodnji pilećeg mesa, pašteta, prerađevina od purećeg mesa i gotovih jela na bazi mesa.

U proizvodnji prehrambenih proizvoda od voća i povrća nije moguće iskazati tačan odnos proizvodnje po godinama, ali se može uočiti da je povećana proizvodnja soka i čipsa.

Ukupna proizvodnja mlijeka i proizvoda na bazi mlijeka smanjena je u 2013. godini za sedam miliona kilograma. Povećana je proizvodnja obranog mlijeka, mlijeka u prahu i sireva.

Proizvodnja brašna i proizvoda na bazi brašna je za 13 posto veća no u 2012. godini, dok je proizvodnja čokolade i ostalih konditorskih proizvoda neznatno povećana. Proizvodnja pržene kafe je u 2013. godini povećana za 115 posto.

U 2013. godini zabilježen je rast proizvodnje alkoholnih pića za oko 2,5 puta, dok je proizvodnja piva smanjena za 21 posto. Proizvodnja prirodne mineralne vode povećana je za oko 6,7 posto, a bezalkoholnih pića za oko

3,2 posto. Enormno je povećana proizvodnja rezanog duhana, a smanjena proizvodnja cigareta. U FBiH u 2013. godini, u odnosu na 2012., nije bilo značajnog rasta niti pada cijena proizvoda koje domaćinstva kupuju radi lične potrošnje. Cijene su u prosjeku niže za 0,2 posto.

Broj zaposlenih u proizvodnji prehrambenih proizvoda u 2013. godini, u odnosu na 2012., povećan je za 4,6 posto, dok je u proizvodnji pića smanjen za 3,7 posto i duhanskih proizvoda za 5,8 posto. Bruto plata u oblasti proizvodnje prehrambenih proizvoda u 2013. godini iznosila je 768 KM, što je u odnosu na 2012. godinu manje za tri posto. U proizvodnji pića iznosila je 1.305 KM i u odnosu na 2012. godinu manja je za 5,6 posto, a u proizvodnji duhanskih proizvoda 2.133 KM, što je u odnosu na 2012. godinu

više za 18,2 posto.

Uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u BiH iznosio je 2.726.049.666,34 KM, od čega je 60 posto uvoz u FBiH u iznosu od 1.645.821.958,58 KM. Istovremeno, Bosna i Hercegovina je ostvarila ukupan izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u visini od samo osam posto vrijednosti od ukupnog izvoza, odnosno 685.566.656,05 KM. Od tog je izvoz iz FBiH 40 posto, što je jednako vrijednosti od 273.537.356,12 KM.

Vlada FBiH obavezala je Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva da nastavi s po-

ticajima prehrambenoj industriji. Ona će, u skladu s budžetskim mogućnostima, i dalje davati podršku ovoj grani proizvodnje.

Usvojen Prijedlog programa poticaja za poljoprivredu u 2014. godini

Vlada FBiH je na 114. sjednici održanoj 13. 5. 2014. godine u Mostaru usvojila Prijedlog programa utroška s kriterijima raspodjele sredstava "Poticaj za poljoprivredu" utvrđenih Proračunom FBiH za 2014. godinu Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva pod nazivom "Od našeg polja do našeg stola" u visini od 67.800.000 konvertibilnih maraka.

Konačno izjašnjenje o ovom dokumentu Vlada FBiH će dati nakon što se o njemu izjasne nadležni parlamen-

tarni odbori.

U Prijedlogu programa su novčane podrške za biljnu proizvodnju povećane na jedanaest miliona KM, dok su podrške za animalnu proizvodnju planirane u visini od 38.390.000 KM.

Za podršku ruralnom razvoju predviđeno je 10.000.000 KM, a za ostale vrste podrški 6,9 miliona KM. Za sudske presude predviđen je milion, a za rezerve 500.000 KM.

U odnosu na Program koji je ranije bio upućen Parlamentu FBiH, sada je brisan iznos od 2.700.000 KM za promociju i stvaranje ambijenta za pristup domaćih proizvoda tržištu, te

su smanjene rezerve sa dva miliona KM.

Uvažavajući zahtjev Odbora za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Predstavničkog doma Parlamenta FBiH, Vlada FBiH je donijela zaključak o formiranju Komisije za praćenje realizacije Programa novčanih podrški za 2014. godinu.

U sastav Komisije ući će predstavnici federalnih ministarstava financija i poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, predstavnik Ureda premijera FBiH, te po jedan predstavnik iz dva udruženja poljoprivrednika u FBiH.

Usvojen Program javnih investicija

Federalna vlada usvojila je na 114. sjednici održanoj 13. 5. 2014. godine u Mostaru Program javnih investicija (PJI) FBiH 2014 - 2016. godina koji će Federalno ministarstvo financija, s popisom prioriteta programa i projekata u FBiH, dostaviti Ministarstvu finansija i trezora BiH radi pripreme Programa javnih investicija na razini BiH.

Nadležna federalna i kantonalna ministarstva dužna su mobilizaciju sredstava (kredita, donacija i budžetskih sredstava) za realizaciju projekata usuglasiti s PJI 2014 - 2016. Kako je obrazloženo, temeljni cilj Programa javnih investicija FBiH jeste usuglašavanje razvojnih projekata s realnim izvorima financiranja za njihovu realizaciju. Kako se PJI, pored kandidiranih, sastoji i od projekata s osiguranim izvorima financiranja, čija je realizacija u tijeku, on služi i kao osnova za analizu javnih investicija.

Ovaj dokument je za Vladu FBiH sredstvo upravljanja razvojem i podizanja učinkovitosti javnih investicija u Federaciji BiH i osnova prilikom planiranja ulaganja i donošenja investicijskih odluka.

U pripremi PJI-a su sudjelovala nadležna federalna i kantonalna ministarstva, odnosno tijela uprave FBiH i kantona, agencije, zavodi, direkcije i ostale institucije zadužene za koordinaciju i implementaciju sredstava za razvoj i urađen je na temelju pokazatelja, dostavljenim do 10. januara 2014. godine

PJI se sastoji od pregleda ukupnih

ulaganja u kandidirane projekte i pregleda ulaganja u projekte u implementaciji po sektorima i po lokacijama. Kandidirani projekti su oni za koje nisu osigurana sredstva, a sadrže pokazatelje o ukupnoj vrijednosti, odnosno ukupnom iznosu sredstava za njihovu realizaciju. Za projekte u implementaciji postoji važeća i službena odluka nadležnog tijela o osiguranju sredstava za implementaciju, ili je izvjesno njihovo financiranje.

Programom javnih investicija obuhvaćeno je ukupno 168 projekata. Njihova ukupna vrijednost je 11.702.496.843 KM, od čega se 8.094.129.042 KM odnosi na 72 kandidirana, a 3.608.367.801 KM na 96 projekata u implementaciji.

Projekti u implementaciji se financiraju, najvećim dijelom, ino sredstvima, od čega ino kreditima 81,10 posto, ili u iznosu od 2.744.523.029 KM. Domaće financiranje se, najvećim dijelom, odnosi na proračunska sredstva od 410.429.817 KM.

Na implementaciju ovih projekata je do 31. 12. 2013. godine utrošeno 1.980.690.511 KM ili 54,89 posto njihove ukupne vrijednosti, od čega je u 2013. godini 669.079.688 KM ili 63,28 posto od ukupno planiranih za tu godinu.

Za 2014. godinu planirana su ukupna sredstva od 868.633.402 KM, od čega se 8,11 posto odnosi na proračunska, 76,59 posto na ino kredite, a 15,30 posto na ostale izvore financiranja.

Angažirati sve snage za odbranu od poplava u FBiH

Federalna vlada je na 115. sjednici održanoj 15. 5. 2014. godine u Sarajevu usvojila Informaciju Federalne uprave civilne zaštite o poplavama na području FBiH za 14. i 15. 5. 2014. godine.

Raspravi o ovoj tački dnevnog reda, na poziv Nermi- na Nikšića, premijera FBiH, prisustvovali su Zekerijah Osmić, ministar odbrane BiH, i Mladen Čavar, zamjenik ministra sigurnosti BiH.

Vlada je, nakon razmatranja Informacije, istakla zadovoljavajuću saradnju svih nivoa vlasti i svih struktura koje su stavile svoje kapacitete na raspolaganje u cilju odbrane od poplava. Zaključeno je da je potrebno nastaviti komunikaciju i koordinirati daljnje aktivnosti, te poštovati standardne procedure propisane za ovakve situacije.

Sve snage, zaključeno je, moraju biti u stanju pripravnosti i mora postojati stalna komunikacija s Federalnim štabom civilne zaštite kako bi bilo praćeno stanje na terenu i reagiralo tamo gdje je to najpotrebnije. I sama Federalna vlada će biti u stanju pripravnosti kako bi mogla pravovremeno reagirati u slučaju potrebe.

Vlada FBiH je zadužila Federalnu upravu civilne zaštite da, uz koordinaciju s kantonalnim upravama civilne zaštite, a u cilju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, uputi Ministarstvu sigurnosti BiH i Ministarstvu odbrane BiH, zahtjev za angažiranje Oružanih snaga BiH u svim slučajevima u kojima se procijeni da je takav angažman neophodan.

Vlada FBiH je, također, zadužila nadležna federalna ministarstva i druge federalne organe uprave za oblast poljoprivrede i voda, okoliša, te puteva, da, svako u skladu sa svojim nadležnostima i u koordinaciji sa nadležnim ministarstvima u kantonima, sagledaju mogućnosti angažira-

nja na otklanjanju posljedica poplava, te angažiranja namjenskih sredstava sa kojim raspolazu u svojim budžetima za sanaciju šteta.

Zavod za agropedologiju FBiH zadužen je da, nakon povlačenja voda u vodotoke, u suradnji sa kantonalnim i općinskim organima, ispita uzorke poplavljenog tla i izvrši njegovu hemijsku analizu s ciljem utvrđivanja daljnjeg korištenja zemljišta.

Vlada FBiH je naložila intenziviranje radnji i aktivnosti na realizaciji projekata sadržanih u Programu razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u FBiH, uz punu koordinaciju nadležnih organa od FBiH do općine. Riječ je o Programu zaštite od poplava i Projektu zaštite od odrona i klizanja tla, te mjera i postupaka za smanjenje rizika.

Sredstva za programe zapošljavanja povećana za 4,47 miliona KM

Vlada FBiH je na 115. sjednici održanoj 15. 5. 2014. godine u Sarajevu prihvatila Izmjene i dopune Finansijskog plana Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2014. godinu, te će ih, zajedno s Odlukom Upravnog odbora Fe-

deralnog zavoda, uputiti Parlamentu FBiH.

Izmjenama i dopunama Finansijskog plana predviđeno je uvećanje ukupnih sredstava za 4.740.375 KM. Uvećanje proističe iz izračuna prenesenih sredstava iz prethodne godine, a na osnovu rezultata novčanih tokova iz 2013. godine umanjanih za prenesene dospjele obaveze iz iste godine.

Uvažavajući princip budžetske ravnoteže, rashodi i izdaci su Izmjenama i dopunama Finansijskog plana, također, uvećani za 4.740.375 KM.

Ukupni rashodi i kapitalni izdaci Federalnog zavoda iznose 63.494.175 KM i raspodjelom prenesenih sredstava uvećani su za osam posto u odnosu na prvobitno planirane.

Dodatna sredstva bit će raspoređena za ostvarivanje socijalne i materijalne sigurnosti i za realizaciju Programa mjera za socijalno zbrinjavanje nezaposlenih osoba (1.640.375 KM), za Fond za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba s invaliditetom (100.000 KM), programe pripreme za rad (1.000.000 KM), te za uspostavu revolving Programa za zapošljavanje u sektoru poljoprivrede (2.000.000 KM).

Drvena industrija zabilježila rast u 2013. godini

Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata u BiH u 2013. godini veća je za 6% u odnosu na 2012. godinu, a proizvodnja sortimenata četinarskih vrsta drveća povećana je za 10,24%, dok je proizvodnja sortimenata lišćarskih vrsta veća za 2,32%.

Proizvodnja trupaca četinara povećana je za 6,77%, dok proizvodnja trupaca lišćara bilježi rast od 4,88%. Najveći rast proizvodnje od 38,2% u odnosu na 2012. godinu zabilježen je kod prostornog drveta četinara.

Rast proizvodnje zabilježen je i kod jamskog drveta četinara od 11,08% i kod ogrjevnog drveta lišćara, od 5,38%. Pad proizvodnje zabilježen je kod ostalog dugog drveta lišćara u visini od 8,09%, te u proizvodnji jamskog drveta lišćara od 24,97%, u proizvodnji ogrjevnog drveta četinara 33,66% i u proizvodnji prostornog drveta lišćara od 37,23%.

Najveći pad proizvodnje je kod ostalog dugog drveta četinara od 80,75%. Visoki pad u proizvodnji djelomično je posljedica preklasifikacije u druge sortimente. Kod proizvodnje ostalog grubo obrađenog drveta radi se o malim količinama sortimenata čije značajno variranje u proizvedenim količinama nema uticaja na promjene u ukupnoj

proizvodnji šumskih sortimenata.

Smanjene cijene plina i električne energije u drugoj polovini 2013.

Prosječna cijena prirodnog plina sa uključenim svim taksama za domaćinstva, u drugom polugodištu 2013. godine iznosila je 28,2 KM/GJ, što je za 6,6% manje u odnosu na prvo polugodište 2013.

Prosječna cijena prirodnog plina bez poreza na dodanu vrijednost za industriju, u drugom polugodištu 2013. godine iznosila je 29,1 KM/GJ, što je za 5,5% manje u odnosu na prvo polugodište 2013.

Na smanjenje prosječne cijene prirodnog gasa u drugom polugodištu je utjecalo smanjenje nabavne cijene gasa u septembru 2013. godine za 8%.

Prosječna cijena električne energije sa uključenim svim taksama za domaćinstva, iz grupe kupaca DC, u drugom polugodištu 2013. godine iznosila je 15,60 feninga/kWh, što je za 0,9% manje nego u prvom polugodištu 2013.

Prosječna cijena električne energije bez poreza na do-

danu vrijednost za industriju, iz grupe kupaca IC, u drugom polugodištu 2013. godine iznosila je 12,83 feninga/kWh, što je za

0,3% više nego u prvom polugodištu iste godine.

Vanjskotrgovinski robni deficit BiH u prvom kvartalu 2014. godine veći od milijardu i po KM

U razdoblju od januara do marta 2014. godine bh. izvoz je iznosio dvije milijarde 56 milijuna KM, što je za 6% više nego u istom razdoblju 2013. godine, dok je uvoz u našu zemlju iznosio tri milijarde 626 milijuna KM, što je za 5,5% više nego u istom razdoblju prethodne godine. Pokrivenost uvoza izvozom je iznosila 56,7%, dok je vanjskotrgovinski robni deficit iznosio milijardu 570 milijuna KM.

Izvoz u zemlje CEFTA je iznosio 303 milijuna KM, što je za 16,7% više nego u istom

razdoblju 2013. godine, dok je uvoz iznosio 367 milijuna KM, što je za 14,8% više nego u istom razdoblju prethodne godine. Pokrivenost uvoza izvozom je iznosila 82,4%.

Izvoz u zemlje EU je iznosio milijardu 527 milijuna KM, što je za 5,4% više nego u

istom razdoblju 2013. godine, dok je uvoz iznosio dvije milijarde 157 milijuna KM, što je za 6,3% više nego u istom razdoblju prethodne godine. Pokrivenost uvoza izvozom je iznosila 70,8%.

Drvena industrija u Federaciji BiH bilježi rast i u 2014. godini

Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata u Bosni i Hercegovini za period januar, februar i mart 2014. godi-

ne veća je za 32% ili za 102.000 m³ u odnosu na isti period prošle godine.

Tako je proizvodnja sortimenata od četinarara veća za 36,4 % ili 56.000 m³, dok je proizvodnja sortimenata od lišćara veća za 27,7% ili 46.000 m³.

U prvoj četvrtini ove godine u odnosu na isti period prošle godine nije porasla samo proizvodnja, već i ukupna prodaja šumskih sortimenata, i ona iznosi 34,3% više nego lani.

Tako je prodaja sortimenata od četinarara uvećana za 36,3% ili 50.000 m³, dok je prodaja sortimenata od lišćara veća za 33,3% ili 47.000 m³.

Razlog uvećanja proizvodnje i prodaje šumskih sortimenata u BiH najvećim dijelom leži u sve većoj orijentiranosti domaće drvne industrije ka izvozu. Drvna industrija BiH je u prošloj godini ostvarila izvoz od gotovo 924 miliona KM, što je za 11,7 posto više nego 2012. godine.

Prodaja poljoprivrednih proizvoda u martu bilježi rast

Prodaja poljoprivrednih proizvoda na tržištima u martu 2014. godine iznosila je 1.991.455 KM, što predstavlja povećanje prodaje za 126.966 KM ili za 6,8% u odnosu na mart 2013. godine.

U martu 2014. godine učešće u ukupnoj prodaji poljo-

privrednih proizvoda na tržištima posmatrano po grupama proizvoda bilo je sljedeće: Povrće 38,8%, Voće 18,4%, Perad i jaja 16,8%, Krompir/Krumpir 9,8%, Mlijeko 5,4%, Med i vosak 4,7%, Žita 3 %, Grožđe 1,2%, Riba 0,9%, Maslinovo ulje od maslina iz vlastite proizvodnje 0,7%, Ogrjevno drvo 0,3%, Rezano cvijeće i rezani pupovi 0,0%.

Ukupna vrijednost prodaje poljoprivrednih proizvoda vlastite proizvodnje poljoprivrednih preduzeća i zemljoradničkih zadruga i otkupa poljoprivrednih proizvoda od porodičnih poljoprivrednih proizvođača u martu 2014. godine iznosila je 20.455.425 KM, što je u poređenju sa martom 2013. godine veće za 561.659 KM ili za 2,8%.

Ukupna vrijednost prodaje poljoprivrednih proizvoda vlastite proizvodnje poljoprivrednih preduzeća i zemljoradničkih zadruga u martu 2014. godine iznosila je 11.042.927 KM, što je u poređenju sa martom 2013. godine manje za 507.943 KM ili za 4,4%.

Ukupna vrijednost otkupa poljoprivrednih proizvoda od porodičnih poljoprivrednih proizvođača u martu 2014. godine iznosila je 9.412.498 KM, što je u poređenju sa martom 2013. godine veće za 1.069.602 KM ili za 12,8%.

Industrijska proizvodnja manja za 2,9%

Ukupna desezonirana industrijska proizvodnja u FBiH u martu 2014. godine u odnosu na februar 2014. godine,

manja je za 2,9%.

U martu 2014. godine u odnosu na mart 2013. godine, industrijska proizvodnja u FBiH kalendarski prilagođena, veća je za 2%.

Prema GIG agregatima u martu 2014. godine u odnosu na februar 2014. godine, Intermedijarni proizvodi veći su za 1,1%, Kapitalni proizvodi manji su za 10,8%, Energija je manja za 6,9%, Trajni proizvodi za široku potrošnju manji su za 6,8%, i Netrajni proizvodi za široku potrošnju manji su za 1,4%.

U martu 2014. godine u odnosu na mart 2013. godine, Intermedijarni proizvodi veći su za 17,3%, Netrajni proizvodi za široku potrošnju veći su za 7,1%, Kapitalni proizvodi veći su za 3,8%, Trajni proizvodi za široku potrošnju manji su za 28,3%, i Energija je manja za 14,7%.

Sigurnost hrane

Ciljevi i načela

Integrirani pristup Evropske unije sigurnosti hrane ima za cilj osigurati visok nivo sigurnosti hrane, zdravlja životinja, dobrobiti životinja i biljnog zdravlja unutar EU putem koherentnog pristupa „od farme do stola“ i odgovarajućeg praćenja, te istovremeno osigurati efikasno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta.

- Provođenje ovog pristupa uključuje razvoj zakonodavnih i drugih radnji;
- osiguranje efikasnog nadzora sistema te ocjena usklađenosti sa standardima EU u sektorima sigurnosti i kvaliteta hrane, zdravlja i dobrobiti životinja, prehrane životinja i biljnog zdravlja unutar EU, kao i u trećim zemljama u odnosu na njihov izvoz u EU;
- upravljanje međunarodnim odnosima s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama u vezi gore navedenog;

uspostava odnosa s Evropskim agencijom za sigurnost hrane (EFSA) te osiguranje naučno utemeljenog upravljanja rizicima.

Tri su stuba ove strategije:

1. Zakonodavstvo vezano uz sigurnost hrane i hrane za životinje,
2. Dobri, naučno utemeljeni savjeti na kojima se baziraju odluke,
3. Provođenje i nadzor.

Od 1.1.2005. godine, kompanije koje proizvode hranu i stočnu hranu moraju garantovati da su sva hrana, stočna hrana i sastojci hrane sljedljivi duž čitavog hranidbenog lanca. Ovo je bila posljednja mjera u čitavom pregledu propisa EU o sigurnosti hrane započete prije nekoliko godina. Dana 1.1.2006. godine uvedena su i ažurirana pravila o higijeni hrane. Sigurnost hrane, zatim zdravlje i dobrobit životinja i biljaka utvrđeni su čl. 43 (prije čl. 37), čl. 114 (prije čl. 95), čl. 168 (prije čl. 152) i čl. 169 (prije čl. 153) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

Zelena knjiga o osnovnim načelima zakonodavstva o hrani (COM(97) 176 final) predstavlja prvi ozbiljniji pokušaj koherentnog zakonodavstva u području sigurnosti hrane. Ipak, načela evropske politike sigurnosti hrane

zadana su Bijelom knjigom o sigurnosti hrane (COM(1999) 719 final, 12.1.2000.). Za potrošače, sigurnost je najvažniji sastojak njihove hrane. Nedavne krize potkopale su povjerenje javnosti u svojstvu prehrambene industrije i javnih vlasti da osiguraju da je hrana sigurna. Evropska komisija utvrdila je sigurnost hrane kao jedan od svojih prioriteta. Bijela knjiga o sigurnosti hrane utvrđuje planove za novu proaktivnu politiku sigurnosti hrane: modernizacija zakonodavstva na koherentan i transparentan skup pravila, jačanje kontrole s pristupom „od farme do stola“ i povećanje sposobnosti sistema naučnog savjetovanja, kako bi se garantovao visok nivo ljudskog zdravlja i zaštita potrošača.

Strateški prioriteti Bijele knjige su:

- formiranje Evropske agencije za sigurnost hrane,
- dosljedno provođenje pristupa „od farme do stola“ u zakonodavstvu za sigurnost hrane,
- utvrđivanje načela da operateri za prehranu i hranu imaju primarnu od-

govornost kod sigurnosti hrane, za što države članice moraju osigurati nadzor i kontrolu tih operatora a zatim ide revizija i inspekcija Komisije.

Vodeći princip Komisije, prvenstveno postavljen u Bijeloj knjizi o sigurnosti hrane je da se primjenjuje integrisani pristup "od farme do stola", da pokriva sve sektore prehrambenog lanca, uključujući i proizvodnju hrane za životinje, primarne proizvodnje, prerade hrane, skladištenje, prevoz i maloprodaju.

Nauka je neophodan temelj na kojem EU zasniva svoje odluke u bilo kojem dijelu hranidbenog lanca. Evropska agencija za sigurnost hrane (EFSA) koja se nalazi u Parmi u Italiji ovdje ima glavnu ulogu. EFSA ima vrlo široko polje djelovanja. Ona može ispitivati sve faze proizvodnje i isporuke hrane, od primarne proizvodnje do sigurnosti hrane za životinje preko isporuke hrane potrošačima. Također se to odnosi i na svojstva GMO kojs nisu vezans uz hranu i krmivo te uz pitanja prehrane.

EFSA pruža Evropskoj komisiji neovisne, naučne savjete koji su također i javni, kako bi se omogućila potpuna provjera. EFSA daje svoj sud kada se sastavljaju propisi i savjetuje kod rješavanja situacija koje izazivaju paniku, kao što je to bila bolest "ludih krava", dioksin u mlijeku ili ptičja gripa. Kad odlučuje o djelovanju, Komisija primjenjuje načelo mjera predostrožnosti. Komisija će djelovati i prije potpune potvrde ako naučnici kažu da postoji i samo potencijalna opasnost. U slučaju ptičje gripe, Komisija se mogla poslužiti iskustvom koje je stekla tokom godina zbog politike zdravlja životinja, te je na nastalu situaciju efikasno reagovala mjerama srazmjernim različitim nivoima opasnosti.

Sjedinjene Američke Države SIGURNOST HRANE U SAD-u

Odjel za vanjski poljoprivredni servis američkog Ministarstva za poljoprivredu (USDA/Foreign Agricultural Service), dostavio je dopis Agenciji za sigurnost hrane BiH o produženju roka za komentare za propise donesene na osnovu Zakona o modernizaciji sistema hrane.

Početakom 2011. godine u SAD-u je stupio Zakon o modernizaciji sigurnosti hrane (The Food Modernization Act – FSMA), kojim je glavna svrha spriječiti bolesti koje se prenose hranom. Novim sistemom sigurnosti hrane predviđene su preventivne kontrole i to u cijelom lancu proizvodnje – „od farme do stola“. Uspostavlja se novi nadzor uvoza, a uvoznici su dužni osigurati da njihovi strani dobavljači imaju uspostavljene odgovarajuće preventivne kontrole.

Također, nova su pravila i alati za Upravu za hranu i lijekove – US FDA (US Food and Drug Administration).

Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine će u narednom periodu pokušati u saradnji sa Američkom ambasadom u BiH organizovati seminare, kako bi proizvođači – izvoznici dobili adekvatne informacije.

Deteljne informacije mogu se naći na linkovima:

www.strtrade.com/media/publication/7187

• <http://www.strade.com/news-publications-FDA-food-intentional>

www.strtrade.com/news-publications-FDA-high-risk-foods-recordkeeping-020414.html

www.fda.gov/downloads/Food/GuidanceRegulation

Komisija provodi zakon EU o hrani i hrani za životinje na taj način da provjerava je li zakonodavstvo EU na prikladan način uključeno u zakone zemlje članice, da nanovo provjerava usklađenost putem izvještaja iz zemalja članica i drugih zemalja i putem inspekcija na terenu u Evropskoj uniji i izvan nje. Inspekcije provodi Ured za hranu i veterinarstvo (FVO) koji je tijelo Komisije, a nalazi se u Grangeu u Irskoj. FVO provjerava tvornice koje proizvode hranu, ali njegov glavni zadatak je da provjerava da li vlade EU i one drugih zemalja imaju potrebnu strukturu da provjere da li se njihovi proizvođači hrane pridržavaju sigurnosnih standarda. FVO usmjerava svoje provjere prvenstveno na mjestu gdje je najveći rizik.

Nije dovoljno da hrana bude sigurna: potrošači imaju pravo znati šta kupuju i da to zadovoljava njihove potrebe. Pravila EU o označavanju hrane postoje već više godina ali se stalno obnavljaju i modernizuju. Najnovije promjene će osigurati da potrošači ubuduće mogu brže prepoznati sastojke na koje su možda alergični i biti sigurni šta znače pojmovi poput "niska količina masti" ili "visoki postotak vlakana".

Institucije

Za sigurnost hrane u EU zadužene su sljedeće institucije:

- Evropska komisija: Opća uprava za zdravstvo i zaštitu potrošača
- Evropski parlament: Odbor za okoliš, javno zdravstvo i sigurnosti prehrambenih proizvoda
- Vijeće EU: Zapošljavanje, socijalna politika, zdravstvo i potrošački poslovi
- Evropska agencija za sigurnost hrane (EFSA) – predstavlja stub evropske mreže za sigurnost hrane. Institucija pruža usluge naučnog savjetovanja i ažurne informacije o postojećim i mogućim rizicima u prehrani. Ciljevi ove agencije su uspostava sistema procjene rizika, prikupljanje informacija i analiza, sistem saopštavanja i brzog upozoravanja.

Pripremila: L. Sadiković

Međunarodni sajam energije ENERGA

Poštovani,

Čini nam posebno zadovoljstvo pozvati Vas na sudjelovanje na Međunarodnom sajmu energetike ENERGA u Tuzli od 10. do 13. juna/lipnja 2014. godine.

U proteklim godinama sajam ENERGA se potvrdio kao uspješan i atraktivan međunarodni sajam energetike i kao jedna od najznačajnijih poslovnih manifestacije u oblasti energetike u BiH i regiji.

Sajam ENERGA je važno mjesto susreta uglednih domaćih i inostranih kompanija i institucija iz oblasti energetike koje prezentiraju raznovrsna suvremena istraživačka i proizvodna dostignuća kao i mogućnosti različitih oblika poslovne suradnje.

Interes poslovne i stručne javnosti za sudjelovanjem u programima ENERGA 2014 potvrđuje stečeni ugled i poziciju sajma i konferencije ENERGA, zbog čega je i termin njihovog održavanja u 2014. godini usklađen sa terminom održavanja skupa Energetske zajednice „Athens Forum Electricity – June 2014“.

Srdačno Vas pozdravljamo i radujemo se Vašem sudjelovanju na sajmu u Tuzli.

ekskluzivni agent za NR Kinu

Službeni bankasajma

NLB Banka

pokrovitelj sajma
FEDERALNO MINISTARSTVO
ENERGIJE, RUDARSTVA I INDUSTRIJE
partneri projekta
VANJSKOTRGOVINSKA KOMORA BIH
OPĆINA TUZLA
RUDARSKI INSTITUT TUZLA
generalni medijski pokrovitelj

medijski pokrovitelji

PR Sajma:

